

106 · 107

Lukian Kergoat

LABOUR AR FOENN
E PLOGONNEG

hor yezh

Kement-mañ a zo danvez
ul labour mestroniezh
kinniget e skol-Veur Breizh-Uhel,
Roazhon.

L. KERGOAT

AR FOENN

E PLOGONEG

ETRE AN

DAOU VREZEL

DIGORADUR :

1 - PERAK ?

Perak ul labour war "ar foenn" ha n'eo ket war "an trañchañ boetrebez" pe "ar c'hlask buzhug a-raok mont da basketa" ?

Diwar meur a sonj eo degouezhet genin sevel ar studiadenn-mañ.

Da gentañ e voe un amzer, amzer ma bugalezj, ma oan c'hoazh e skol kentañ derez St-Alc'houen hag e teuen d'ar gêr bendeiz. Soñj mat am eus eus amzer ar foenn. A-boan distro eus ar skol e yaen pe d'ar park, pe d'ar bern. N'em beze ket amzer da skuizhañ : re vuan e veze deuet an noz. Da ebatifñ ne lavarn ket ; rak aze e veze tud - ar c'houch - hag a ouie ober cheu. Hag a fent gent ar re gozh ive, o istorioù na-penn-na-lost !

Hag on aet da Gemper d'ur skol uheloc'h, e pañsion. Pa deuen d'ar gêr d'ar vekañsoù bras e veze echu gant ar foenn ; gret e vez e miz Mezheven.

Deuet on en-dro d'ober ar foenn. A-benn neuze oan ugent vloaz, oan er Skol-Veur. Met ne oa ket ken ar memestra. Ne oa ket mui eus ar "c'houch" : pep hini a rae e labour e unan. A bep seurt mekanikoù oa da ziskrapañ, da droifñ, da lasañ ar foenn... ha betek kas anezhañ war ar bern.

Bez' eo chanet soñj ar "c'hoar ar foenn mod-kazh" war ma eñvor
evel ur vlienn sroun ^{ken} na gaver ket le far.

Ne greden ket koulskoude eo gwell gac'h bezhñ na droet war an
amzer drezenet ; sed na veñ ket bet trawalc'h din evit sevel an tamm
studidenn-mañ. Bez' zo c'hoarh.

Pa van en-tro treak St-Alc'houn e togouech ganin klevout ur
vech dre vare gerioù ha lavrennoù n'eus ket merk anezho e-barzh ar
geridurioù. Bep traol e skriven anezho war un tamm paper. Ha pellik
zo on krog da bennoññ evel-se. Anelak ar peno kentrañ ma grogis da
reskiñ lenn ha skrivañ brezhoneg en eus d'et paper evel-se o notenniñ
an traol a gavan disheñvel er skridoù diouzh ar vezh a oa bet desket
din er gêr. Pa on aet da lekaet un tamm rekk war an notennoù a-strew
-se en eus gwelet e oa ul lodenn vat anezho gerioù teknikel diwar benn
ar mekanikoù pe ar binvioù a vez gret ganto evit ar foenn. Gwellañ
tre en eus soñjet lekaet anezho da skoudeññ pennoù krog war
heveler denvez. Sed un ober all.

War a sord'henoù ive zo bet kentet war roust labourerien-douar
hor bro hag a veñ dalc'hast chouantet evito-o-unan ken n'eus ket tu
da vezañ gwashoc'h. Bez' e vo lavaret deoc'h sellet ouzh o c'harioù
strewet amañ hag a-hont war ar muez, disteg mat an eil diouzh eben ;
sellet ouzh o zammigoù douar a zo bet mall bras warno klozañ etre
kleuzioù uhel ha me oar-me...

Betek pebare e vo dalc'het c'hoarh da vevañ seurt vojenn ?
Rak ur vojenn ez eo, savet gant tud n'o deus ket komeret an distroñ
poan da studiañ pennoù e labour ar gouerien e Breizh. U defe desket
neuze ha nag ar c'harioù strewet, nag ar c'hleuzioù uhel, na c'hoarh
an hentoù don ha kammigellek na virent ouzh al labourerien-douar d'ober
tout al labourioù start a-gevret a-hed ar bloaz. Da bep labour e oa e

strollad tud, ar c'hoarh, bras pe vrasoc'h, e-giz e veze ezhomm.

Kalz eus ar c'hoarhoù-se zo aet abaoe da gret gant al labour-
douar mekanikaet : ne vez ket ezhomm mui a gement a dud. Met kouchoù
nevez zo bet savet, ha pa vez gret C.U.M.A., C.A.F.C. pe Koperativ
anezho : n'eo ket hirio c'hoarh e vo lekaet ar vojenn da zont da wir.

Bez' e oa evit ar foenn ur "c'hoarh" ive. Roiñ anezhañ da skouer
zo bet evidon an trede abeg.

2 - PETRA ?

Eus petra e vo kaoz geneomp ? Eus labour ar foenn dre vras.

Komzet e vo eus ur mare ma ne oa ket deuet c'hoarh an teknikelezh
vodern da lakaat reuz en darempredoù etre an dud. N'eo ket padet nerzh
divrec'h an den ouzh ampartiz ar mekanikoù nevez. Ne oa ket ezhomm
ken a gement a dud evit ober al labourioù startañ ; tamm ha tamm en deus
gret pep hini e labour diouzh e du, gant e mekanikoù e unan, hep
rankout mont da glask skorzell da di e amezeg. Deuet eo an dud da vezañ
rouesoc'h war ar muez ive.

Eus ar mare a-raok e vo komzet eta. N'eo deuet da vat ar
mekanikaat da Blogoneg nemet goude ar brezel diwezhañ evit pezh a sell
ouzh ar foenn : "an droc'herez" e-lerc'h "ar falc'h", "an droerezh-foenn"
evit "ar forc'h" hag "ar rastell", "ar voellerezh" hag "an elevator"
evit asant c'hoarh al labour.

Maread goude ar brezel pevarzek a vo studiet geneomp neuze,
maread a yaj well-wazh betek ar brezel diwezhañ pa groge dija mekanikoù
zo da zont. An holl, a zo bet goulenataet evit dastum ar pennoù
kaoz a vo kavet amañ pe an dielloù a bep seurt, a zo aet en tu all
d'o zri-ugent vloaz.

En amzer a neuze e oa trawalc'h evit ar foenn ur falc'h vat,

forc'h he restell, ha dreist-holl "dour rous da deurel" (da c'hweziñ).

3 - PENNAOS ?

Pennaos zo bet labouret ?

Pennaos, da gentañ, eo bet dastummet an danvez a vo kavet urzhiet
amañ ?

An desheñn studiet zo bet lakaet ganeomp ar strishañ m'hon eus
Gallet : Trev St-Alc'houden (Trev ar gorre) e parrez Plogoneg. (ar
memes tachenn zo d'ar gumun ha d'ar barrez). Strizh eo bet lakaet
ar c'hornañ enklask gent aon da lavaret re a droñ dre vras na vent
ket bet gwir e pep lec'h.

Bez e c'heller lavaret koulskoude e oa heñvel an traoñ e pep
korn ar gumun : rak aet omp a-wechoù amañ hag a-hont da studiañ
poentoù zo (ar c'houchoù da skwer). An holl a zo bet graet goulennoù
outo n'int ket bet dalc'hmat o chom e St-Alc'houden kennebeut ;
Plogonegiz a orin int holl avat. Sed e zo bet lakaet an titl : "Ar
foenn e Plogoneg". Lavaret eo bet bet uheloc'h eus peseurt mare e oa
kont, ha perak.

Pennadoù kaoz zo bet enrollet war ar magnetofon, a-dreuz hag
a-hed evel-just, e-giz ma teuent. Adkrivet eo bet ur wech kentañ pep
tre enrollet. Aze hon eus gallet troc'hañ an tannoù didalvez, ha
dreist-holl lekaat urzh : strolleñ an tannoù a oa war ar memes tra.

Laosket eo bet ar gaos e-giz ma oa-hi, evel-just, gent adlavarioù,
frazennoù troc'het hag a bep seurt traoñ all divoas deomp kaout en
ur pennad skrid. Gaou e ve bet kemañ traoñ zo koulz e-keñver an
dud hag e-keñver ar yezhoniezh. Hevelep abeg zo bet deomp da leuskel,
ur wech bennak, tennadoù kaoz a vo kavet marteze gwall hir.

Adskrivet eo bet ar pennadoù evit an eil gwech, goude-se, met
ar re a zalc'hemp ganeomp hepken, renket hervez an urzh a oa da roñ
da bep poent. Kemeret eo bet en dro ar magnetofon neuze evit klask
warnañ distagadur pep pennad (a oa bet niverennet en a-raok deomp d'e
gevout aesoc'h). Skrivet eo bet pep tra gent an doare-skrivañ fonetikel
I.P.A. : kavet e vo, da heul, en diell 02 an arouezhioù a zo bet graet
ganto.

Adskrivet eo bet pep tra un trede gwech : gent ar mekanik evit
ar skritur boas ha gent an dorn evit ar skritur fonetikel. Klasket zo
bet da gentañ skrivañ ar fonetik gent ar mekanik ive : un diverr buhez
a oa rak un hanter eus an arouezhioù n'emaint ket war ur mekanik
ordinal ; sed zo bet graet gent ar "rapidograf".

Evit ar skrivadur en doare-skrivañ boas eo bet graet dre vras
gent stummoù ar yezh lennegel nemet pa veze re zisheñvel ar stumm
lec'hel : doare distagañ ar vro a zo bet arouezhiet neuze hag e vo
kavet notennoù e fin pep pennad da zisplegañ an troiennoù ispisial-se.

Troket eo bet ar magnetofon evit ar c'hreion a-wechoù, pa oa ezhomm
da dresañ binvioù zo pe da sevel kartennoù : aze hon eus gallet kaout
kadastr kozh Plogoneg warnañ stad ar meazioù en amzer studiet ; tennet
zo bet implij diouzh kartennoù an I.G.N. ive.

Pennaos e vo kinniget ?

Pemp lodenn zo dre vras. Da gentañ e komzer eus ar foennajiri
ma vez geot da gaout foenn. En eil lodenn ema ar gaos war ar "c'houch",
ar strollad tud-se a vo klasket pa vo deuet ar mare da droc'hañ ar geot.
Eil lodenn da heul ema ar falc'hadeg eta. Er pevare lodenn e vez graet
war dro ar geot troc'het ken e teuo da foenn ha kras a-walc'h da
vezañ charreet. En darn diwezhañ ema neuze ar c'harr-ar-foenn.

notennoù:

- Blotaet e vez [F] ha [X] e penn ar gerioù goude ar ger-mell pe e dibenn ar gerioù dirak ur vogalenn. Met morse ne vez mouezhiet (ne 'z eont ket da [V] na da [h]):

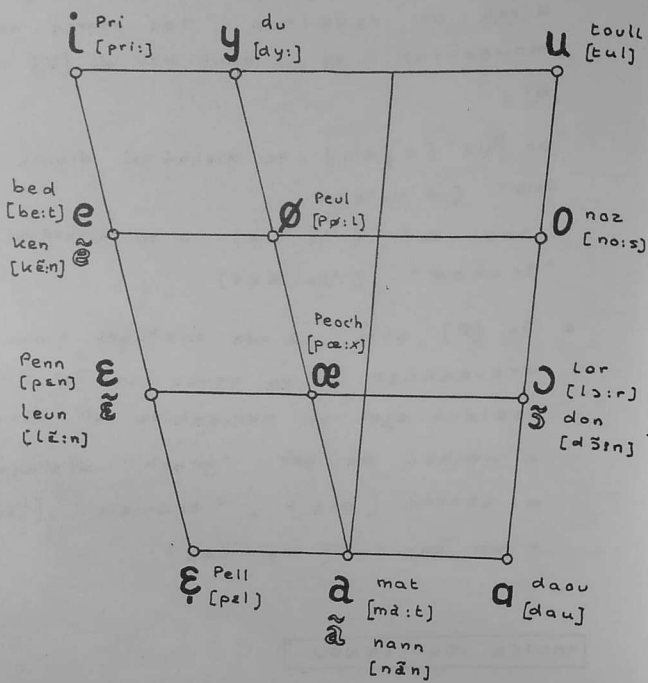
"ar falz" [a'fals] zo disheñvel diouzh "ar vals" [a'vals].

"sech eo" ['sɛ:χɛ] a zo disheñvel diouzh "seched" ['sɛ:hɛt].

- An [r], alies, a vez distaget gwan a-walc'h; arouezhiet e vo neuze war ul linenn izeloch eget an arouezhioù all. Mont a ra a-wechoù da get: "graet" distaget a-wechoù [gɛt], "tramek" ['tāmɛk], "me'bari" [mɛ:'bæɛ]

HANTER VOGALENNOU

j yen [jɛ:n]	y gwin [gɣi:n]	w louet [lwe:t]
--------------------	----------------------	-----------------------

- * an daou bik [i:] a verk eo hir ar vogalenn
- * an dildenn [ɛ̃] a ziskouez e vez friet ar vogalenn.

EVEZHIA DENN :

Kalz gerioù a vez distaget e meur a vod gent an dud. Ur stumm berrast a vez klevet n'ema ar gaoz o vont en dro evel ma oa pa 'meus enrollet ar pennadoù a vo kavet emañ. Hec' ur stumm ledanoc'h a vo graet gantañ pa lavarer ur gomz hepken pe evit pouezañ. Da skwer :

	STUMM LEDAN :	STUMM BERR :
Gortoz	['gɔ _r toz]	[gɔts]
Lavaret	[la'vɛ:rt]	[lɛ:rt]
Manestra	[mɑ̃s'tra:]	[mɑ̃s'tra:]
Neuze	['nø:z]	[nøh]
Ober	['ɔ:bɛ _r]	[ɔ:r]
Peogwir	[pø'gɛ _r]	[pøg _r]
Petra	['pɛ:ta]	[pɛa]
Petremant	[pɛ'tɛ̃m]	[tɛ̃m]
Sant Al'houen	[sɑ̃t al'hwø:n]	[sɑ̃n'hwø:n]
Veze	['vi:z]	[vi]
Vezen	['vi:sɛn]	[vin]

BERRADURIOÙ PENNAÑ :

- G ..... gourel
- gg ..... gwregel
- Lies ..... Liester
- Str ..... anv-stroll
- S ..... Sellet ouzh
- D ..... Diell
- N ..... Notenn
- P ..... Pennad - kaoz
- p ..... pajenn

EVEZHIADENNOÙ WAR AR SKRIVADUR FONETIKEL :

- Ma vez kavet kensonennoù zo div wech lerc'h-ha-lerc'h eo evit lakaat aesoc'h stagañ ar skrid fonetikel ouzh ar skrid lennegel. N'eus talvoudegezh fonetikel ebet e-barzh an doubladur-se :

"Ar c'houch cherr ar foenn"
[a 'huʃ 'ʃɛ:r a 'ʃwɛn]

- N'eus ket bet graet diforc'h etre an hantervogaenn [w] a denn da [ɔ] hag an hani a denn da [u]. Dirak [ɔ], [ɛ] hag [ɛ] e vez kavet an hini gentañ ha dirak [ɛ] hag [i] an eil :

"Louet" [lwe:t] (o tennañ da [ɔ]).
"Kouezhet" [kwe:t] (o tennañ da [u]).

- Pa vez distaget [w] ar "w" etrevogaennek (pe e penn ger) e vez klevet un doare "v" direzañ, un tamm disheñvel doc'h ar [v] ordinal. Dalc'het zo bet d'e skrivañ [v] dre ma ne vez kavet nemet aze. "Ar wazh" [a vweʃ]

I - EUS AR PEURIN D'AN EVODIN :

AN DOUR WAR AR FOENNEJIRI :

T. : - Neuze e veze lakaet an dour war ar foennejiri^(*) evit kaout geot.
[nɛh vi 'lɛkɛ n 'du:r va 'fwɛnɛʒi:ri vi kaw 'ʒɛwt]

L. : - Ha penaos e veze graet an dra-se neuze ?

F. : - Ober stankoù.^(*)
[ɔ:r 'stãŋko]

T. : - Stankañ ar wazh^(*) evit kregmañ^(*) an dour, evit lakaat ar wazh
[stãŋk a 'vwe:ʃ vi 'krɛpɛ n 'du:r vi 'lɛk a 'vwe:ʃ
da zivordeñ.
dɛ zi'vɔ:rdɛ]

L. : - Kregmañ ar wazh ?

T. : - Ya^(*), stankeñ^(*) anezhi ma karit. Kregmañ an dour a vez lâret.
[ɛjɛ 'stãŋkɛ 'nɛʒ] ma 'kɛ:ɛt 'krɛpɛ n 'du:r ve 'lɛrt]

L. : - Ha penaos e veze ar stankoù-se neuze ?

T. : - Gant tuchoù ha gent mein... ma veze ur wazh don.
[gɔ 'ty/u a gɔ 'mɛjɛn 'mɔ vi ɔ vweʃ 'dɔ:n]

L. : - Ha mod all ?

T. : - Ma veze (*) ket, gant tuchoù, petram (*) koad pe un dre (*) bennak,
 [ma vi 'ket ga 'tyfu p'etām 'kwadit penra m'e'n'ek
 gant un dre bennak e veze g'riet... Hag e veze g'riet ur wazh vihan
 ga nra m'e'n'ek vi 'gret a vi 'gre o vves'vi:en
 goude-se, penn d' benn e-biou lozh e veze m'ien d' r'ag s'nezhañ.
 go'ze: pen da 'ben bju 'l'ek vi 'mojen de gas 'nēs
 goude-se, eze e veze l'aket un tuch plaso (*) evit laoskañ (*) ar dour
 go'ze: 'ah vi 'l'ek on'ty/ 'plaso vi 'loskē n'du:r
 da vont pelloc'h... E veze t'olet ur maen bennak e-barzh evit
 de hōn 'p'elax vi 'tol o 'men be'n'ek 'h'ers vi
 l'akant s'nezhañ da zivordañ; lod deus outañ (*) ; lod all a veze
 'l'ekē nēs de zivordañ lod o'z'stē lodal vi
 laosket da vont tre d'ar penn all. Sed ur wech dre vare e veze
 'loske da hōn 'tre da pen al sē o 'v'ef dre 'v'ef vi
 t'olet ur maen e-giz-se.
 'tol o men 'gisē]

F. : - Sed an dour a ziminuie dre ma vae tromek ar penn all peogwir
 [sē n'dur zimi'nyje 'dre ma je 'tām a pen'al pe'ger
 e vae lod dreist (*).
 je 'lod d'rējst]

T. : - Graet gwazhioù, gwazhioù bihan, da ges an dour war o'horre (*)
 [gre 'gwefo 'gwefo 'bi:en de 'gaz en'duir va 'hu:r
 ar foenneg tout. He veze ket t'olet l'udu e-giz bremañ.
 a 'vwenek tut vi ke 'tol 'ly:du gis 'brēmē]

L. : - Ne oa ket g'leb e-walc'h ?

F. : - Eñ a bourse gwelloc'h kalz.
 [hēs 'buse 'gw'elax 'kals]

T. : - A-benn neuze ne veze ket dav taol azot war e c'horre. Eñ a teue
 [ben 'nēh vi ke 'daw tol a'zot va i 'hu:r hēs t'oe
 gant dour.
 ga 'du:r]

F. : - Ma oa dour e-walc'h e teue (*) geot kouezhet diouzhtu, e-giz
 [mā va dur 'v'ax 't'oe jsw 'kwe:d d'as'ty 'gis
 gant azot eun hag eun ive.
 ga a'zot ēōn t'eg ē'ōn 't'ē]

AR FOENNEJIRI :

L. : - Ar re-se ne venont ket labouret morse anezho, ar foennejiri ?

F. : - Ha nann !
 [a 'nōn]

T. : - Ar re-se ne venont ket morse anezho.
 [r'ah 'vin ke 'morsē n'ew]

L. : - Hag e veze falc'hadeg evit troc'hañ geot ne veze ket hadet
 anezhañ ?

T. : - Ne veze ket hadet anezhañ.
 ['vi ke 'hadet nēs]

F. : - Henn (*) a veze stav evit ar wech tout.
 [hen vi 'ats vi a 'v'ef tut]

T. : - Henn a veze peuret goude-se gant ar saout.
 [hen vi 'py:re go'ze: ga 'zawt]

F. : - Foennegez amañ giz-mañ oa ur pezhad^(*) ne oa-hi ket bet aret

['fwenezɔg 'ãmɛ 'gimɛ va ɔ 'pe:jet 'vɛj ke be 'ɛ:r
morse snezhi.
'morsɛ nɛj]

T. : - Ar foennejiri oa tout e-giz-se gwec'hall ; ar re-se ne veze ket

[a 'fwene'zi:ri va tu 'gisɛ gɛ's'al nek 'vi ke
touchet deus outo.
'tuɸ 'zutu]

AR GEOT :

F. : - Geot foennege.

['jɛwt 'fwenek]

L. : - Peseurt geot oa an dra-se ?

F. : - Bê, e-cist^(*) e veze e-barzh. Geot foennege. Ar Geotenn Penn-du^(*)

['bɛ: 'gist e vi 'bɛrs 'jɛwt 'fwenek a 'jɛwtɛn pɛn'dy:
a veze e-barzh alies. Deus ar mod foennejiri oa.
vi 'bɛrs 'li:ɛs dɔz a 'mɔt 'fwene'zi:ri 'va:]

L. : - Ne veze ket^(*) ar Geotenn Penn-du ?

F. : - O, honnezh eo ar geotenn foennege. Ar geotenn foennege zo ur

[ɔ 'hɔnɛh e a 'jɛwtɛn 'fwenek a 'jɛwtɛn 'fwenek ɔ:
geotenn a teu heo'h unan, kos.
'jɛwtɛn ɛɸ i'hɛn kwa]

L. : - Penn du eo ?

F. : - Lod, plasoù... Plasoù eo ur Geotenn Vras^(*) a bep seurt tout.

['lot 'plaso 'plaso he ɔ 'jɛwtɛn 'vrais bep 'sɔrt tut
Honn zo grosoc'h.
'hɔ ɔɔ 'grosax]

L. : - Grosoc'h eo ar Geotenn Vras ?

F. : - Honn zo lestez ne kerit dije, b'li^(*)

['hɔ ɔɔ 'lastɛ mɛ 'kɛ:rɛd di'zɔ: bæ]

WAR UR BLOMVEZE :^(*)

F. : - Stenkov e-barzh ar gwazhioù evit kas an dour war c'horre.

['stãkɔ bæ 'gweɸo vi 'kas an du:r va 'hu:r]

L. : - Peseurt niz e veze gret an dra-se neuze ?

F. : - Miz Genver, Miz C'hwevrer.

[miz 'kenvɛr miz 'fæ:r]

T. : - O, e miz Genver ne veze ket gret g'roll alies. Miz Weurzh

[ɔ miz 'kenvɛr vi ke 'gre: gwal 'li:ɛs miz 'mɔrs
bennak.
bɛ'nɛk]

F. : - O, pell a-raok neuze ive. E miz C'hwevrer e veze gret ar v

[ɔ 'pɛl rak 'nɛh ɔ:ɛ miz 'fæ:r vi gre 'ato
na ne veze ket gret e fin miz Genver.
ma 'vi ke 'gre: 'fin miz 'kenvɛr]

L. : - Hag ar geot a veze mat da droc'hañ tro pevare ?

T. : - Tro hanter miz Even.

[tro 'hāntɛr, miz 'ɛ:vɛn]

L. : - Ha pegeit e chome a-raok na veze kerc'het ?

T. : - An dra-se a zepant deus ar mod e veze an amzer.

[nrah zɛpān dɔ'hɑ 'mɔt vi n 'āmzɛr]

L. : - Eizhtez, pemzekter ?

T. : - ... me veze glav. Mod all ne veze ket ive. Mod all a-wechoù,

[ma vi 'glav mɔ'dal vi 'kɛd'ʃɛ mɔ'dal 'vɛʃɔ
a-zindan pɛmp, c'hwec'h devezh e teue, pɛn^(*) veze tomm an
zjān 'pɛm xwɛx dɔ:ves 'tɔ:ɛ pɛn vi 'tɔm n
amzer.
'āmzɛr]

L. : - Ma veze laosket an dour da vont war c'horre tro miz C'hwevrer,
ar saout a veze e-barzh ar foenneg betek pegeit ? Betek peseurt
miz ?

T. : - Ken e veze lakaet andur war he gorre.

['kɛn vi 'lɛkɛ n 'du:r vɑ i'gu:r]

L. : - Betek miz C'hwevrer ?

T. : - O, ya.

[ɔ jɛ]

L. : - Ha goude-se o pelec'h e veze ar re-se neuze ?

T. : - E-barzh ar gwaremmeier^(*), e-touesk al lann, goude-se.

[ba gwa'mɛjɛr, 'tɔwɛsk ɑ 'lān go'zɛ:]

L. : - Ha nezent^(*) ken an dre-se anezho betek ma veze geot en-dro
goude-se ?

T. : - Nann, neuze e ranke bezañ gret^(*) boued dezho e-barzh ar c'hraou.

[nān nɛh 'nāŋkɛ kɛ grɛ 'bɔwɛd dɛw ba 'xraʊ]

L. : - Aze e veze gret foenn dezho neuze ?

T. : - Foenn dezho goude-se, un tamm keol bennak.

['fɔwɛn dɛw go'zɛ: tām 'kɔl kɛ'nɛk]

L. : - Ar re-se a veze bendet e-touesk al lann hat^(*). N'ouzon ket

['rɛh vi 'bɛndɛ 'tɔwɛsk ɑ 'lān hat 'n'u:zɔ kɛ
petra a teue ganto d'ar gêr met...
'pɛtɑ tɔrɛ 'gɑtɔ dɑ 'gɛ:r mɛ:]

AN DOUAROU :

T. : - Neuze oa kalz douar o taol^(*) lann ive.

['nɛh vɑ kɛlɛ 'dɔwɑr tɔl 'lān 'ʃɛ:]

L. : - Tout ar c'hêrioù o doa un tamm douar foenneg bennak ?

T. : - Peurvuiñ, ya.

[pɛr'vui:ɛ 'ɛjɛ]

L. : - Neuze henn en doa talvoudegezh ?

T. : - Ar foennejiri o doa talvoudegezh gwechall^(*). Ar re-se oa kêrioù
[a fwans'jiri no tals'de:iges gye'al 'rɛh va 'ke:pio
mat, ar re oa kalz foenn deus outo.
'ma:t 're va 'kals'fwen d's'zutu]

L. : - Amañ ne oa ket kalz neuze ?

F. : - Nann, amañ ne oa ket bern.
[n'ãn 'amɛ 'va ke 'bern]

F. : - Amañ e veze liorzhoù^(*) froude-se c'horzh. Oa al Liorzh foenn, Park
[ãm vi 'li:ɔ rzo go:ze: hwa va 'li:ɔrs'fwen 'pɛ:ɔ
ar poull, ar C'hlezennoù^(*). Ar re-se oa tout o taol foenn.
a 'pul a hla'zenns 'rɛh va 'tut tɔl'fwen
Netra ne veze enno marteze met...
ni'tra: vi 'nɛns mɛ'brɛh me]

L. : - Ar re-se ne vezent ket ariet mnozho ive ?

F. : - Ha nann.
[a 'nãn]

L. : - Er re-se e veze laosket ar geot da zont e-giz ma teue ive ?

F. : - Ya, neuze oa e-giz-se.
'e:ɛ 'nɛh va 'giz

AR FOENN TIRIEN :

L. : - ... Ne veze ket e-barzh ar parkeier all ?

T. : - O, graet e veze lod, melchon ruz^(*). Foenn melchon ruz a veze
[o 'gre vi lot 'mɛ/ɛn 'ry: fwan 'mɛ/ɛn 'ry: vi
graet lod.
gre lot]

F. : - Un tamm bennak ; ne veze ket graet bern.
[n'tãm m'ɛk 'vi ke gra 'bern]

L. : - Ha veze ken melchon ruz ?

T. : - A-wechoù. Petram' a-wech-all e veze un tamm geot bennak e-touez.
[ve/ɔ pɛ'tãm ve'al vi n'tãm 'jewd be'nɛk 'twe:s]

F. : - Geot diver^(*), petram' un dra bennak e-giz an nra-se.
[jew 'di:vɛr pɛ'tãm nra m'ɛg gis 'nrah]

T. : - Daouhanter.
[daw'hãntɛr]

F. : - Geot Itali ma kerit.
['jewd i'tali mɛ'kɛ:ɛt]

L. : - Ne veze ket kalz neuze ?

F. : - Nann.
[nãn]

T. : - Foenn tirien^(*) a veze graet deus hennezh... Aze e veze graet
[fwan 'te:rjɛn vi 'gre dɛ's'ɛnɛh 'ah vi 'gre]

Foenn melchon ruz petram' foenn geot Itali.

[fwen 'mɛ/ɛn 'ry: pɛtəm 'fwen 'jɛwɪtali]

L. : - Petra eo un dirienenn neuze ?

T. : - Ur park a zo leosket geot da zont e-barzh.

[ɔ pɛrk zo 'lɔskɛ 'jɛwɪdɛ zɔn 'bɛrs]

L. : - Ne veze ket aty anezhañ ? Hennezh oa moian da lebourat anezhañ a-wechoù ?

T. : - Sur 'hat.

[sy:r hat]

POENT FALC'HAT :

L. : - Pevare e veze deuet ar mare da falc'hat ?

T. : - Deuet mat ar geot da droc'hañ, a-sur(*).

[dɔ 'ma:ɔ a 'jɛwɪdɛ 'dɔ:hɛ zɔr]

L. : - Pensaos e veze pa veze deuet mat ?

F. : - A-benn e veze azv a-walc'h, koo.

['bɛn vi aw 'vɛx kwɔ]

T. : - A-benn e veze deuet an evod e-barzh(*). A-benn e veze deuet

['bɛn vi dɔ 'n ɛ:vɔd 'bɛrs 'bɛn vi 'dɔd ar bleuñv.
a 'bɛs]

NOTE ENNOU :

01 - Foennajiri : Lister da Foenneg. Sellet ouzh en diell 04 hag en diell 05.

02 - Stank : g. , -où : stankadur, skoilh, harz e lakaer amañ e-kreiz ar wazh evit mirout a'n dour da vont pelloc'h.

03 - Gwazh : Skrivet e vo gant un "a" daoust d'an distagadur, peogwir eo ar stumm skrivet boas.

04 - Kreznaf : A vez gret gantaf evit komz eus an dour hepken. Lakaat an dour da goll e red, da chom a-sev kalz anezhañ e-barzh ur wazh a vo gret ur stank enni.

05 - Ya : meur a zistagadur zo dezhañ :

['ajɛ] pa vez e unan.

['jɛ] pa vez un dra bennak araozañ pe war e lerc'h :

O, ya [ɔ jɛ] , Ya 'hat [jɛ hat]. Aze e vez dibouezmouezh.

06 - Stankañ : An dibennoù anvioù-verb a vez distaget peurvuiañ e Plogoneg, pa vezont arouezhiet -añ pe -if dre ar skritur. Kansañ ['kã:nɛ] ; Sonif ['sɔ:nɛ] . Pa ne vez ket kreñv ar pouez-mouezh, pe pa vez konzet goustadikoc'h e klever un arliv bennak eus [ã] a-wechoù. Heñvel a-walc'h eo evit an dibenn -at pa vez konzet turn :
['falhat] ['falchɛt] ['falhɛ]

07 - Tuchol : moudennoù glas ; tammoù douar geot hag all. Unander Tuch &

08 - Veze : Gwall gemmesket eo an amzer dremenet boas hag an amzer da zont e-keñver an distegadur :

<u>E.d.B.</u> :	boas	rala wech:	<u>E.d.B.</u> :	
vezen	[vin]	['vi:ɛn]	vin	[vɛn]
vezez	[vis]	['vi:ɛs]	vi	[vi:]
veze	[vi]	['vi:ɛ]	vo	[vɔ:]
vezemp	[vim]	['vi:ɛm]	vimp	[vɛm]
vezec'h	[vix]	['vi:ɛx]	vioc'h	[vɛx]
vezent	[vin]	['vi:ɛn]	vint	[vip]
vezed	[vit]	['vi:ɛt]	vior	[vɔ:r]

09 - Petram' : peotrament.

10 - An dra-se : [nra:he]. Ar c'hemmedur D/N a vez graet alies goude ar ger-nell er gerioù implijet kenañ : Mont en-dro [mɔn 'nro:] .

11 - Plasol : e lec'hioù zo.

12 - Laoskañ : Leuskel.

13 - Deus outañ : Ne vez ket graet gant Eus, Ouzh pe Diouzh e Plogoneg.

(Nemet un Oc'h bennak a gaver e lavarennoù evel Penn-oc'h-penn). Gant Deus e vez graet dalc'hmat. Ha displeget e vez evel-henn :

deus oudon	[dø'zu:dɔ]
deus oudez	[dø'zu:des]
deus outañ	[dø'zɔtɛ]
deus outi	[dø'zuti]

deus oudomp [dø'zu:dɔm]

deus oudoc'h [dø'zu:dax]

deus outo [dø'zutu]

14 - Tranak : etrezek.

15 - war c'horre : a vez graet gantañ alies tre e-lec'h "war". Lavaret e vez ive :

war ma gorre (warnon) [va mɛ'gu:r]

war da c'horre (warnout) [va dɛ'hu:r]

war e c'horre (warnañ) [va i'hu:r]

war he gorre (warni) [va i'gu:r]

war hor gorre ni (warnomp) [va'gurni:p]

war ho korre (warnoc'h) [va o'ku:r]

war o gorre (warno) [va o'gu:r]

16 - Teue : displeget e vez ar verb "dont" diwar ar wrizienn teu-.

Ral tre eo a-hend-all klevout ur rannig-verb e brezhoneg Plogoneg ; graet e vez dalc'hmat kemmadurioù dre vlotaat e penn ar verboù pa vezont displeget en doare personel (nemet evit ar verb dont): me 'gan , dec'h 'ganen, ne ganen ket...

17 - Henn : Ar raganv-diskouezañ "hennezh" a zo anañ, ar stumm berr anezhañ. Aliesoc'h e vez graet gant stummoù berr ar raganvioù-diskouezañ e Plogoneg eget gant ar re hir :

hem [hem] hemañ ['hemɛ]

hom [hɔm] homañ ['hɔmɛ]

henn [hen] hennezh ['henɛh]

honn [hɔn] honnezh ['hɔnɛh]

- 18 - Pezhiad : Sellet ouzh an diell 05 "Ar parkeier".
- 19 - E-gist : dre ma vez displeget 'e-giz' diwar ar wrizienn 'e-gist' e vez graet a-wechoù gant 'e-gist' e-lec'h 'e-giz' :
e-giz din [giz 'deɹ]	pe : e-giston ['gistɔ]
e-giz dit [giz 'dit]	pe : e-gistez ['gistɛs]
e-giz dezhañ [giz 'dɛʃ]	pe : e-gistañ ['gistɛ]
e-giz dezhi [giz 'dɛʒ]	pe : e-gisti ['gisti]
- Hag all, hag all...
- 20 - Geotenn Penn-du : Sellet ouzh an diell 07 "Ar plant".
- 21 - Ken : nemet. Graet e vez ive gant "ken nemet" [kɛn nemɛt] .
- 22 - Geotenn Vras : Sellet ouzh an diell 07 "Ar plant".
- 23 - Ba'ri : me a bari. Ken pell eme an distagadur diouzh ar pezh a vez skrivet m'hon eus graet a-wechoù gant ar berradur.
- 24 - War ur bloavezh : Sellet ouzh an diell 06.
- 25 - Penn : Alies tre e vez graet gant 'benn' da ve tu da ober gant "pe".
Hag e ve da skrivañ "pen" ? A-benn e vez implijet e-hend-all :
"C'hwi a lomme penn 'peze ezhom d'ober", "Div vrendennad a veze graet penn veze re a dud"...
- 26 - Gwaremmeier : liester da "gwaremm". Sellet ouzh an diell 04 "An douarou" hag ouzh an diell 05 "Ar parkeier".
- 27 - Nezent : n'o deveze.

- 28 - Graet : ne vez ket graet gant ar verb "roññ" e Plogoneg ; "ober" a vez lakaet en e blas, koulz evel anv-verb eget evel verb displeget : "Poent dit mont d'ober kerc'h d'ar gazeg", "Graet em eus boued dezhi dija", "Al levr-mañ a ran dit".
- 29 - Hat : evit "ahat" = "avat".
- 30 - Taol : teurel.
- 31 - O doa : ne vez graet diforc'h ebet e Plogoneg evit trede gour ar verb "endevout" hervez e vez goural, gwregel pe lies :
en deus [nɔs]	en doa [nɔ]	['nɔ:ɛ]	en do [nɔ:]
he deus [nɔs]	he doa [nɔ]	['nɔ:ɛ]	he do [nɔ:]
o deus [nɔs]	o doa [nɔ]	[nɔ:ɛ]	o do [nɔ:]
- Graet e vez ive avat gant ar stumm "neuzont" ['nɔ:zɔn] evit "o deus" evel ma reer gant "neuzomp" evit "hon eus".
Gwelet a reer ive e vez distaget heñvel trede gour an amzer dremenet ha trede gour an amzer da zont ; ret eo komz goustad evit klevout un dister diforc'h.
N'eus ket a stumm boas evit an amzer vremañ ; evit an amzer dremenet e klever :
en deveze ['neʒɛ]
he deveze ['neʒɛ]
o deveze ['neʒɛn]
- 32 - Talvoudegezh gwachall : sellet ouzh an diell 08.
- 33 - Liorzhou : sellet ouzh an diell 05 "Ar parkeier".

- 34 - Glazennoù : sellet ouzh an diell 05 "Ar parkeier".
- 35 - Melchon Ruz : sellet ouzh an diell 07 "Ar plant".
- 36 - Geot Diver : sellet ouzh an diell 07 "Ar plant".
- 37 - Tirien : sellet ouzh an diell 05 "Ar parkeier".
- 38 - A-sur : graet e vez e Plogoneg gant :
  - "sur" [sy:r] a dalv : sur, sertainamant.
  - un dre all a vez distaget [zæ:r] a dalv : evel-just.
 Skrivet eo bet ganeomp "a-sur" dre ma ne vez ket distaget ar rannigoù "a-" hag e vez distaget gant un [æ] un nebeut gerioù a gaver skrivet gant un "u" : a-uc'h [æ:x], luc'hañ [læ:hæ].
- 39 - Evod : bleunvadur ar geot. Evodiñ a ra ar geot.

AN DOUAROÙ

DIELL 04

Renket e vez an douaroù hervez meur a boent :

A- HERVEZ AR GONIDIGEZH :

- Ar foennejiri : parkeier a vez laosket da deurel geot d'ober foenn. E vezont war vord an dour evit gellout dourañ anezho. Pradeier a vez graet ive anezho. Pa vezont re zourek n'heller ket ken troc'hañ netra enno ; dont a ra ar broen warno : aet int da yuniou.
- An douaroù labouret : ar parkeier-se a vez aret ha hadet pe blantet traoù enno.
- Ar gwaremmeier : parkeier a vez laosket da deurel lann ha balan. Paourañ parkeier ur gêr e vezont, re veinek pe re gostezet. Ur warrenn ne vez ket troc'het ken al lann enni a deu gouez : aet eo da runkagn.
- Ar c'headoù : tachennoù koadet war douaroù paour peurvuiañ : n'eo ket bet digoadet an tachennoù-se dre ma ne vijent ket bet evit bezañ labouret.
- An tiriennoù : douaroù a vez laosket da zihan, da dirienañ. Ne vezont ket labouret ha laosket e vez ar geot da zont enno.

B- HERVEZ DANVEZ AN DOUAR :

Tri seurt danvez douar a gaver e Plogoneg :

- An douar rous : gant mein rous (granit). Mein pe sabl a vez dinden ar gwiskad douar-labour. N'eo ket ar gwellañ douar dreist-holl war laez an torgennoù.
- An douar tuf pe tufad (shiste) : douar pinvidik. Douar melen a gaver dinden ar gwiskad douar-labour.
- An douar pri-prad (argile) : re c'hleb pe re zourek e vez ar seurt parkeier ; ne vezont ket labouret.

C- HERVEZ GLEBOR AN DOUAR :

- Douar yen : douar gleb. Ne ya ket an dour e-barzh ; didreuz eo. An douar pri-prad, da skwer, a vez dourek (gleb kenañ) alies.
- Douar sec'h : e ya gwelloc'h an dour ennañ.

D- HERVEZ KALETER AN DOUAR :

- Douar pounner : ne sec'h ket buan. Kalediñ a ra pa sec'h. (Douar kalz pri-prad e-barzh).
- Douar skañv : douar a sec'h buan hag a vruzun pa vez sec'h (douar rous). An douar ludu zo douar skañv kenañ. Douar losk a vez graet eus douar n'eo ket kaledet (goude legumaj da skwer).

E- HERVEZ DONEZ AN DOUAR-LABOUR :

- Douar don : gant ur gwiskad mat a zouar-labour.
- Douar bas : tanav ar gwiskad douar-labour.

AN DOUAROU		DANVEZ	GLEBOR	KALETER	DONEZ AN	EVZHIADENNOU
FOENNEJIRI (+ yunioù)	douar pri-prad pe douar tuf	yen	pounner	don	re bouner re zourek da vezañ labouret	ar p'invidikañ douarou
DOUAROU LABOURET	douar tuf	e tre	e tre	bas	bas tre	paouroch
GWAREMEIER (+ rounkagnioù)	douar rous	Sec'h	Skañv	bas		douarou re vas pe re gostezet da vezañ labouret
KOADOU						
TIRIENNOU	a hep seurt					

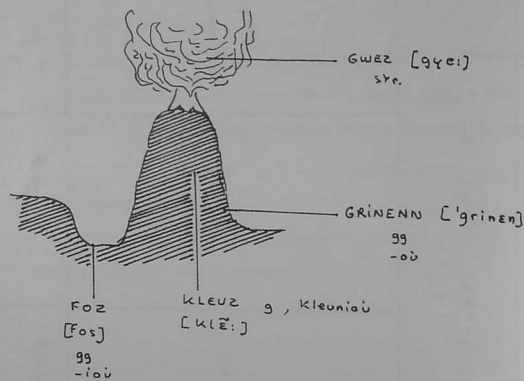
AR PARKEIER

DIELL 05

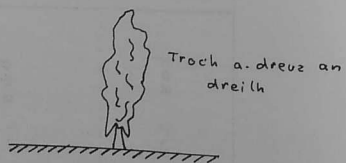
-34-

* Graet e vez ur park eus un dachennad douar dispartiet diouzh ar re all gant :

- Ur chleuz peurliesañ, savet gant pezh a e wondon ar park (douar labour bas), gant douar pa vez tev ar gwiskad douar labour neuze e vez stank ar gwez war ar chleuz

- Un dreilh : ur renkennad gwez

- Ur voger : rouez tre nemet e ve meinek tre ar c'horn.
- mein boñ : pa ne vez disparti all ebet e vez lakaet amañ a-hont melloù mein da ziskouez harzoù al lodenn douar.

-35-

* Graet e vez ur pezhiad eus ul lodenn eus ar park (['pe:ʃjɛt] g. -où)

« barzh ar park-se zo ur pezhad melchon hag ur pezhad avaloù-douar »

* Graet e vez eus ar park :

- Foenneg (['fwɛnɛk] gg. foennijiri) pa vez geot ennañ da gaout foenn hag e vez tu da zourañ anezhañ (ur wazh ennañ).

- Yun ([jɛ:n] g. -ioù) pa ya ar foenneg da re chleb : dont a ra broen enni.

- Glazenn (['glɛ:zɛn] gg. -où) : park a vez laosket e geot da beuriñ ha da gaout foenn. En ur gamboulenn war vord ur prad.

- Tirienneg ([tɛrjɛ:nɛn] gg. -où) : park laosket da gaout geot met ne vez ket gleb.

- Liorzh (['li:ɔrs] g. -où) : park bihan stok ouzh porzh kêr. Aze e vez gwez frouezh peurvuiañ hag aze e vez savet a-wechoù ar bennoù plouz ha foenn.

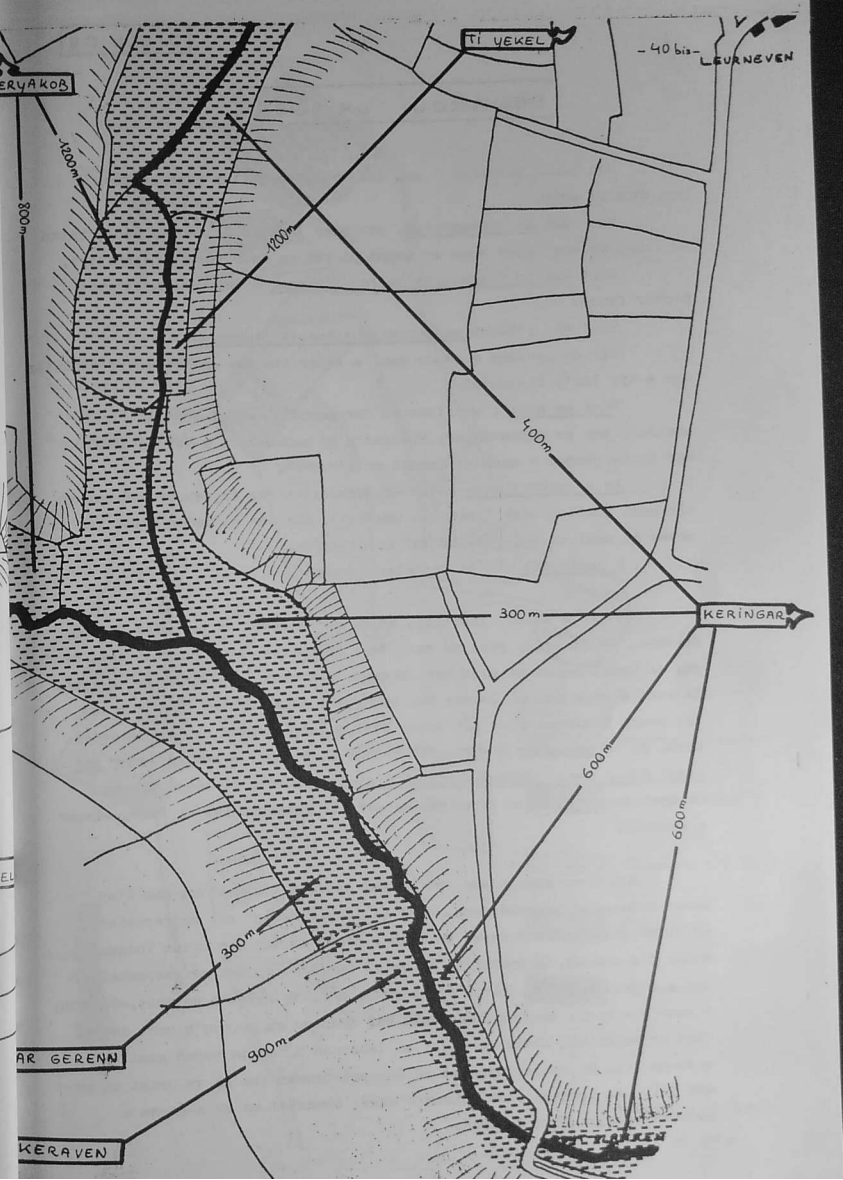
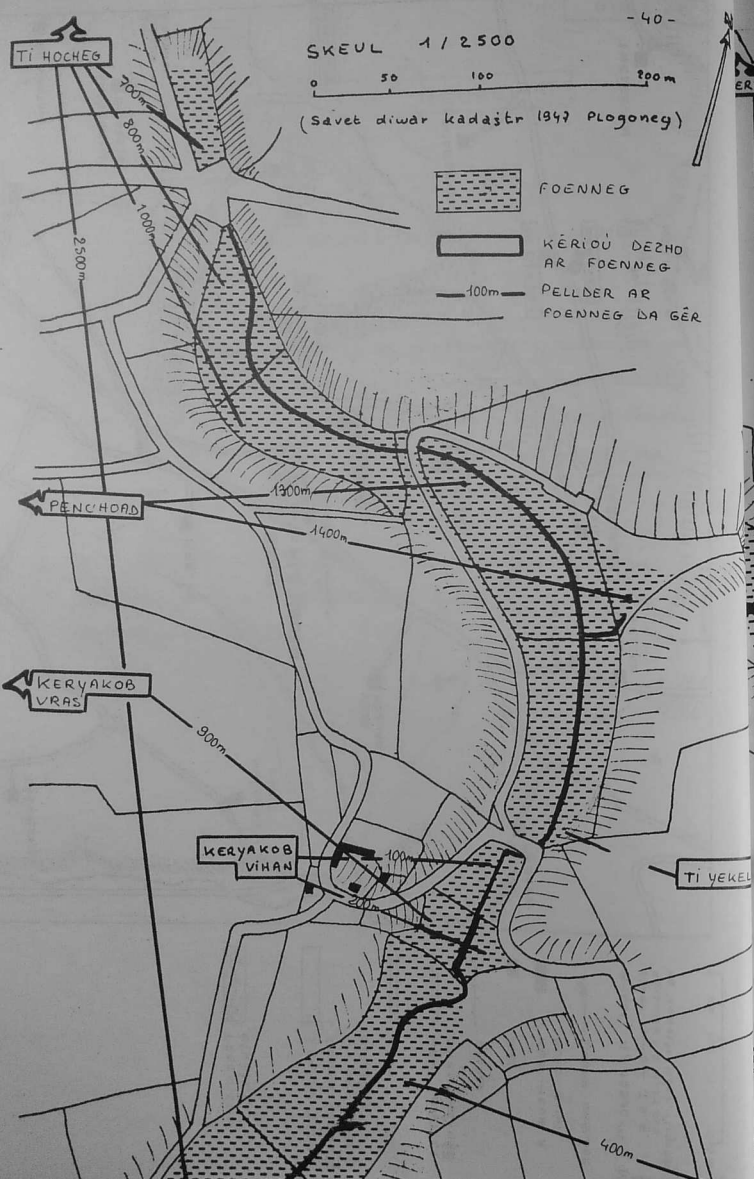
- Gwaremm (['gʷɛ:rɛm] gg. gwaremmeier) : park lann, balan ha drez ennañ.

Hervez ar pezh a vez enno e vez anvet ar parkeier labourer :

- ur parkad gwinizh
- ur parkad avaloù douar.

DOUAROU UR GER

Tri seurt parkeier a zo, dre vras, pa seller ouzh ar pezh a vez genezet enno.

Bez' emañ ar gwaremmeier, parkeier laosket da deurel geot, balan ha lann, ma vez kaset enno ar seout pa vez an dour war ar foennejiri.

Bez' emañ ar foennejiri hag an tiriennoù a dalv da gaout geot d'ober foenn.

Bez' emañ c'hoazh ar parkeier all a vez labourret.

War ar gartenn a zo da heul e weler ive emañ an tri seurt parkeier -se e tri lec'h disheñvel :

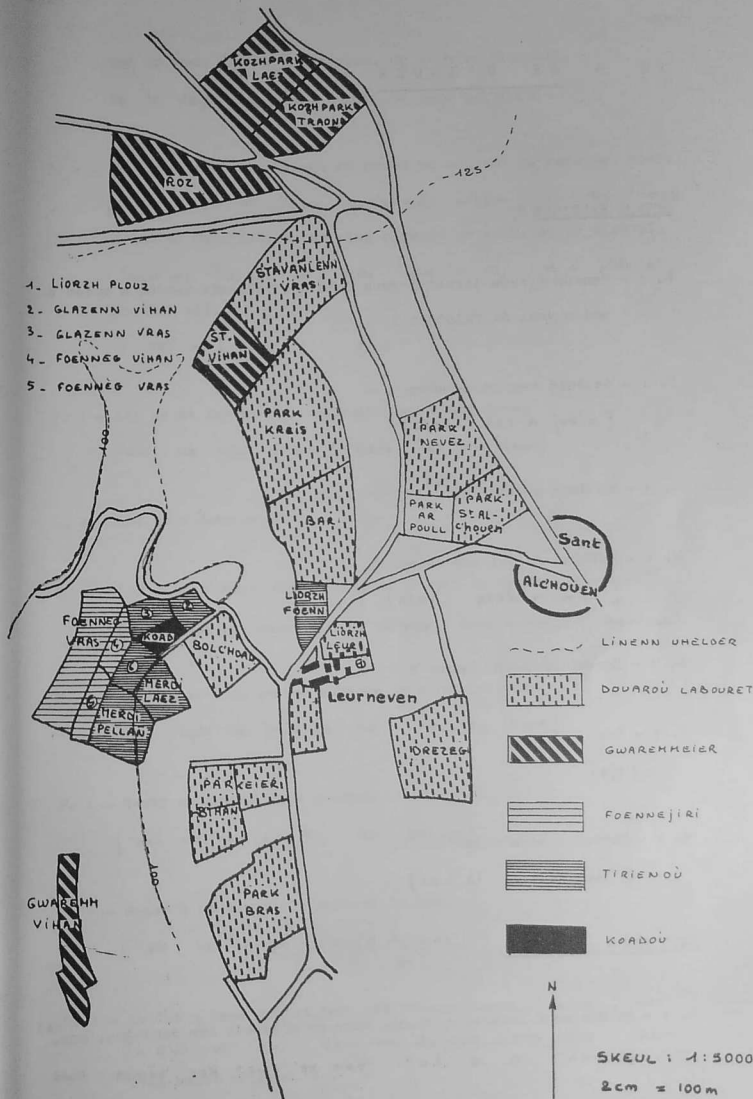
"War an uhel", war laez an torgennoù (Sellet ouzh al linenn uhelder) emañ ar gwaremmeier. Paouroc'h ha meinekoc'h a vez an douaroù war an torgennoù ; amañ zo granit er c'hondon.

Er c'hamboulennoù e vez ar foennejiri hag ar pep brasañ eus an tiriennoù (Sellet ouzh linenn an uhelder). Aze emañ an douar gleb. War ar skwer da heul zo pri-pred ha tuf er c'hondon.

E lec'h all emañ ar parkeier labourret.

E-giz e weler, gwechall, ne oa ket strewet ar parkeier du-mañ du-hont, en dizurzh, evel ma vez lâret re a-lies. Ar c'hontrol bev, bez' emañ an traoù e-giz ma vije bet lodennet dre vras an andread en he fezh. Ha roet e vije bet ul lodenn eus pep seurt douar da bep kêr. Rak an tri seurt douar-se a oa ret kaout evit hadañ, plantañ ha sevel loened korn. Ma oa parkeier ur ger amañ a-hont eo peogwir e ranked kaout tri seurt douar dezho talvoudgezhioù disheñvel hervez al labour-douar. Reishat ramnidigezh an dâsperzh-se evit talvoudgezhioù al labour-douar a wechall.

Hirio an deiz n'emañ ket heñvel ken. Ne glasker ket ken d'an douaroù hevelep talvoudgezh. Gant al ludu a daoler war ar parkeier zo tu da gaout geot e forzh pelec'h ; n'eo ket dav ken kaout lodennoù moian d'o zourañ. Difraostet, difontet hag ariet eo bet ar gwaremmeier. Bez e c'heller bremañ kaout forzh petra e forzh pelec'h pe dost. Goulenn a reer eta kaout douaroù tost ouzh kêr evit ma ve buroc'h mont dezho. Gant ar mekanikoù nevez eo deuet al lodennoù bihan da vesañ gwall zifounn ive. Ma vez adlodennet an douaroù bremañ (ha pa ve graet en ur mod fall) eo peogwir e oa ezhomm d'ober, cheñchet ma eo a-grenn o zalvoudgezhioù d'an douaroù.

II - AR C'HOUC'H :

PEVAR E FALC'HAT ?

L. : - Pennos e veze lakaat devezh falc'h'ht ? Pevrit a-raok e ouied e oed o vont da falc'h'ht ?

F. : - An deiz a-raok e-wechoù .
[n'deiz a'raok 'vefo]

L. : - An deiz a-raok ken^(*) ?

F. : - Petram' an deiz-se a-wechoù.
['tām n'desq 'vefo]

L. : - Hervez an amzer neuze ?

F. : - Ya.
['ejq]

T. : - Hervez e veze e lec'h all.
['he:rves vi la'hal]

GANT PIV ? AR C'HOUC'H.

M. : - An dra-se a veze ar c'houch. Penn pe c'hwec'h kêr asambles, koad.^(*)
['nrah vi a 'hu/ 'pəm pe 'xwex ker 'sāmes kwa]

Sed ur wech e veze en ur plas, ur wech er plas all.

[sɛ 'ɔ vɛʃ vi 'n ɔ plɑz 'ɔ vɛʃ ɛ plɑz ɑl]

T. : - Ne vezed ket evit lakaat re asambles petram' ne veze ket kavet
[vi ke vi 'lɛkɛ 're: 'sāmes pɛtām 'vi ke 'kæd
a dud da falc'h'at. En ur plas e vezed ur wech, en ur plas all
'dyd dɛ 'falhat 'n ɔ plɑz vid 'ɔ vɛʃ n ɔ plɑz ɑl
ur wech all.
ɔ vɛʃ ɑl]

F. : - Aze ne oa ken ur c'houch kalz. Lod o doa daou.
['ɑh vɛ kɛn 'ɔ huʃ kɑlz 'lot nɔ 'dau]

L. : - Lod oa e daou gouc'h ?

F. : - Lod a bake daou. E-giz Keringar a bake ar Gerenn, Keraven.^(*)
[lod 'bakɛ 'dau gis kɛ'rɛŋgɛr 'bak ɑ 'ge:ɛn kɛr'ven]

M. : - Ya, e-lec'h oa gwazed^(*) e-barzh ar c'hêrioù, koad.
['ejɛ 'lɛh vɛ 'gwa:zɛ bɑ 'he:ɾjo kwa]

F. : - Neuze oa gwazed tout e-barzh ar c'hêrioù.
['nɛh vɛ 'gwa:zɛt 'tu bɑ 'he:ɾjo]

M. : - E-lec'h oa trawalc'h paotred da gas.
['lɛh vɛ 'trwɛx 'pɔtɛd dɛ 'gas]

T. : - An dud a veze goulet daou tri devezh a-raok a-wechoù... dam.^(*)
[n'dyt vi 'gul dau tri 'de:vez a'raok 'vefo 'dām
evit kaout ar gont.
vi 'kəw ɑ 'gɔn]

L. : - Piv oa e-barzh ar c'houch neuze ?

T. : - Re tro-âr-dro.^(*)
['re tro a 'dro :]

L. : - Re Blogoneg a yae da sikour re Lendrevareg ?

T. : - Ur barrez ne rae netra ebet. Ar c'hêrioù tostañ.
[b bɛrs rɛ ni'tra: hɛt a 'he:ɾjo 'tɔstɛ]

F. : - Kerrezh, Kerfrianted, aze e veze ar Granneg, Penneved.^(*)
[kɛ're:s kɛr'fri'ãntɛt 'ah vi a 'grãnek pɛ'nevɛt]

L. : - A-benn oc'h deuet amañ c'hwi, c'hwi oa e-barzh ar c'houch an dud a oa a-raok, petram' c'hwi 'peus klasket ur c'houch nevez ?

T. : - Nann, e-barzh ar c'houch ar re a oa a-raok.^(*)... Ni oa aet da
['nãn bɛ 'huʃ a 're va 'rɔk nɛjn va 'ɛdɛ
glask anezho peogwir oant deuet ive, da glask ar c'houch oa
glask 'nɛw pe'ger vãn d'ɔd rɛ dɛ'glask a 'huʃ va
a-raok.^(*)
'rɔk]

F. : - Int a teuas da glask oc'hanomp pennaomp deuet amañ ive, pennaomp
[hɛjn 'tɔa dɛ'glask 'hãm pɛn vãm d'ɔd 'ãmɛ'ɔɛ pɛn va
deuet mare ar foenn. Int oa deuet da gentañ; peogwir oant boazet
dɔr 'mɛ:r a 'fwɛn hɛjn va d'ɔd dɛ'gɛntɛ pe'ger vãn 'bɔw:zɛd
da vezañ amañ, int oa deuet en-dro adarre ive.
dɛ ve: 'ãmɛ hɛjn va dɔr n'ɔro: dɛ'ɔɛ]

AR C'HOUC'HOU ALL :

L. : - Ar c'houch dornañ^(*), hennezh ne oa-eñ ket ar memes seurt kouch anezhañ ?

T. : - Ha, brasoc'h oa ar c'houch foenn evit ar c'houch dornañ.
[a 'brasɔx va huʃ 'fwɛn vi a huʃ 'dɔɛ:rɛɛ]

L. : - Ya, met ne oant ket ar memes mod anezho. Er c'houch dornañ eo ar memes tud a veze atav. Aze e veze ar memes kêrioù. E-lec'h mod all...

T. : - Er c'houch foenn ne veze ket a-wechoù peogwir a-wechoù e veze
[ɛ huʃ 'fwɛn vi kɛ 'vɛʃɔ pe'ger 'vɛʃɔ vi
daou c'harr ar foenn, setu...
dɔw 'ʃɛ:r a 'fwɛn 'sɛ:tɛ]

L. : - Goude-se oa kouchoù c'hoazh... Ar c'houch foeltrañ kleuz^(*), ne oa ket ?

F. : - Aze oa muioc'h goude-se c'hoazh... Ar re-se oa brasoc'h c'hoazh
['ah va 'mejaɔ go'zɛ: 'hwa 'rɛh va 'brasɔx 'hwa
a-wechoù.
'vɛʃɔ]

L. : - E-giz ar c'houch falc'hat oa-eñ ? An hani en dos ur c'hleuz da bilañ a yae da glask an dud a gave ?

T. : - Pelloc'h evit ar c'houch falc'hat ive kalz...
['pɛlɔx vi a 'huʃ 'fal'hɛd 'ɔ:ɛ 'kɛlɔ]

L. : - Ya, met memes mod ar-er ive ? A-benn e veze ur c'hleuz da bilañ,
e-benn neuze an hani en doa ar c'hleuz da bilañ a yae da glask
an dud a gave ?

T. : - Ya.

['e:ɣ]

F. : - Ni a yae da glask an dro, koa.

['nɛ:ɣ jɛ dɛ ɣlɛsk en dʁo: koa]

T. : - Tout re tro-er-dro.

['tu re 'tro a 'dʁo:]

L. : - Peseurt kouchoù oa c'hoazh ?

T. : - Ar c'houch charr kanv^(*) a veze ive.

[a 'huʃ 'ʃq:r 'kɛ:ɛ:ɛ vi 'ɔ:ɣ]

L. : - Petra oa hennezh neuze ?

T. : - An dra-se oa e-giz ar c'houch foeltrañ kleuz ive.

['nɛ:ɣ va ɣiz a 'huʃ 'fwe:ltɛ 'kɛ:ɛ:ɛ 'ɔ:ɣ]

L. : - Muioc'h a dud a veze ennañ ?

T. : - O, ne veze ket ; e-giz o foeltrañ kleuz ive... E yae an dud

[a vi 'ke: ɣiz 'fwe:ltɛ 'kɛ:ɛ:ɛ jɛ n 'dyd
da ɣerc'hat kanv d'ar mor.]

dɛ 'ɣɛ:hɛ 'kɛ:ɛ:ɛ d a 'mu:ɪr]

L. : - Tout asambles ?

T. : - Ya, memes devezh evit memes kêr tout.

['e:ɣ 'mɔ:mɔ:ɛ 'de:vɛs vi 'mɔ:mɔ:s 'kɛ:r tɔt]

L. : - Peseurt kouchoù oa mod all c'hoazh ?

F. : - Arat douar lann^(*). Penn veze arat douar lann e veze graet ive,

['ɛ:r a 'dɔwɔ:r 'lɛ:n pɛn vi 'ɛ:r 'dɔwɔ:r 'lan vi ɣrɛ 'ɔ:ɣ
e veze klasket ive.]

vi 'kɛ:skɛd 'ɔ:ɣ]

L. : - Ha brasoc'h oa ar c'houch-se ?

F. : - O ya ! Hervez an douar a veze d'arat. Ma veze ezhomm teir alar,^(*)

[a jɛ 'he:rve:ɛn 'dɔwɔ:r vi 'dɛ:rɛt mɔ vi 'em teir 'a:lɔ:r]

peogwir e veze c'hwec'h loen-kezeg deus pep alar, setu, e

peur vi 'xwɛx lɛn 'ke:ɛg dʁɛs pɛb 'a:lɔ:r 'sɛtɛ

rankec'h klask muioc'h. Ma 'poa ken un devezh-arat petram' ma

'ranhɛx 'kɛ:skɛ 'me:jɛx mɔ po 'kɛn 'de:vɛz 'ɛ:rɛt pɛtɛm mɔ

ne oa ken un alar ne oa ket dav kaout kalz.

va 'kɛn n' a:lɔ:r va ke dɔw kaw 'kɛ:ɛ]

L. : - Hag ar re all, ar re a veze oc'h ober al leur nevez ?

T. : - Ha, an dra-se am eus gwelet. Neuze e veze klasket ar c'houch ive.

[a: 'nɛ:ɣ mɔs 'ɣɣɛl 'nɛ:h vi 'kɛ:skɛ a 'huʃ 'ɔ:ɣ]

L. : - Peseurt kouch ?

F. : - Ar c'houch charr ar foenn, pe brasoc'h un tamm bennak marteze.

[a 'huʃ 'ʃɛ:r a 'ʃwɛn pe 'brɔsɔx tãm m'ɛŋk ma'trɛh]

T. : - O, brasoc'h evit charr ar foenn e veze un tamm bennak.

[a 'brɔsɔx vi 'ʃɛ:r a 'ʃwɛn vi n tãm m'ɛŋk]

F. : - Aze e veze ar gerañchoù^(*).

['aʃ vi a ge'rãʃo]

L. : - Ar gerañchoù e veze ouzhpenn pa veze ar leur nevez.

F. : - Ya, neuze^(*) re tro-âr-dro.

['eʃɛ 'nɛh re 'tro a'dro:]

L. : - Ne oa ket devezhioù all ?

F. : - Pennveze maradeg^{*}. Ni n'hon eus ket gwelet an dra-se.

['pɛn vi ma'ra:dek 'nɛp nɔs ke 'gɣɛl 'nɔzɛ]

L. : - 'Peus ket gwelet maradeg ? Neuze e veze kouchoù ive ?

F. : - Neuze, me bari, e veze ive.

['nɛh 'ba:ɛ vi 'ɔ:ɛ]

T. : - N'em eus ket gwelet morse.

['mɔs ke 'gɣɛl 'mɔrsɛ]

F. : - An dra-se zo koshoc'h evidomp.

['nɔzɛ zo 'kɔsɔx 'vi:dom]

AR PENNOU-TIER O SIKOUR :

F. : - Ha goude-se, gwechall, aze e veze tout ar pennoù-tier^(*)-giz

[go'ze: gɣɛ'ʃal aʃ vi 'tu a 'pɛno 'teʃɛr 'gɪst
ar o'hemenɛr, an dipɛr^(*) ha tout... Ar re-se a veze o charr ar
a he'me:nɛr en dipɛr a 'tut 'rɛh vi 'ʃɛ:r a
foenn ive, ar re-se a veze klasket da charr ar foenn ive.
'ʃwɛn 'ɔ:ɛ 'rɛh vi 'klɛskɛ dɛ 'ʃɛ:r a 'ʃwɛn 'ɔ:ɛ]

T. : - Pelec'h 'teus bet gwelet an dipɛr o charr ar foenn neuze ?

['plɛ:h tɔs he 'gɣɛl n'dipɛr 'ʃɛ:r a 'ʃwɛn nɛh]

F. : - Gast, Jañ ar c'here emichañs a veze.

['gast ʒã: 'he:r mi'ʃã: 'vi:ɛ]

L. : - Ar c'here neuze ?

T. : - Ar c'here, ya.

[a 'he:r 'eʃɛ]

KLASK AN DUD :

L. : - Piv a yae da glask an dud d'ar c'hêrioù all ?

F. : - Gast, ar patroñ^(*), sur... Ar patroñ a veze o klask an dud.

['gast a 'patrɔ 'sɣ:r a 'patrɔ vi 'klɛsk en dɪt]

L. : - Ha piv a yae ?

F. : - Ar mevel bras^(*) a yae... A-benn e veze falc'hadijer^(*), ar mevel

[a 'me:vel 'brɔz 'ʃɛʃɛ 'bɛn vi falha'di:ʒɛr a 'me:vel]

bras a yae; petram' ma veze foeltrañ kleuz, ar mevel bras a yae,,
 'bra:z 'jejɛ ptām ma vi 'fweltɔ 'klɛ: a 'me:vel 'hra:z 'jaɛ
 da falc'hat, petram' da foeltrañ kleuz. Ha ma veze charr kanv e
 da 'falhat 'tām de 'fwɛlta 'klɛ: a ma vi 'ʃɛ:r 'kāns
 yae ar charreter⁽⁴⁰⁾ gant e garr. Petram' d'arat douar-lann,a-benn
 'jaɛ a 'ʃɛ:retɛr ga i 'gɛ:r tām dɛ:ra 'dswa, 'lān ben
 neuze ar charreter a yae ; ar mevel bras a chome e-barzh ar gêr.
 'nēh a 'ʃɛ:retɛr 'jejɛ a 'me:vel 'bra:z zom ba 'gɛ:r
 ... Petram ma vije bet an alar, neuze e vije aet ar c'hezeg hag
 pe'tām ma vi be n 'a:lɑr 'nēh vi 'e a 'he:zeg dg
 an alar ; neuze ar mevel bras a vije aet da heul ive ; neuze
 en 'a:lɑr 'nē:he a 'me:vel 'bras vi e de 'hɛ:l 'gɛ: nēh
 ar re-se a yae daou.
 'nɛh jɛ 'dɑw]

L. : - Met ne yae ken unan d'ar blas all ma veze falc'hadeg ?

T. : - Nann, ne yae ken unan.

['nān jɛ kēn 'zɛn]

NOTENNOU :

40 - Ken : nemetken.

41 - Koa : alies e vez laret "koa" ive ; berradur "keta", "neketa" eo.
 E galleg ar vro e vez graet gant "quoi" bep taol ma vez
 "kea", "keta" e brezhoneg : "Il est grand, quoi" ("quoi evit
 'n'est-ce pas". Diwar ur brezhonekadur war ar galleg,
 adkemeret e brezhoneg, e tufe "koa" eta.
 Graet e vez c'hozh gant "petra", ar memes ster dezhañ
 ive : "Degouezhet e oan, petra." Evit "na petra" eo sur
 a-walc'h.

42 - Pakañ daou gouc'h : mont da skoazellañ daou gouc'h hag evel-se e
 teu d'he sikour div wech muioc'h a dud ive.

43 - Gwazed : Sellet ouzh an diell 13 : An dud renket hervez an oad
 ha hervez ar reizh.

44 - Dam : evit "abalamour". "Dam" betra [dām 'bea] a vez laret evit
 "abalamour da betra". Kemmesket eo bet moarvat "abalamour
 da betra" [blām 'bea] gant "da betra" [da 'bea] , o
 daou ar memes ster dezho.

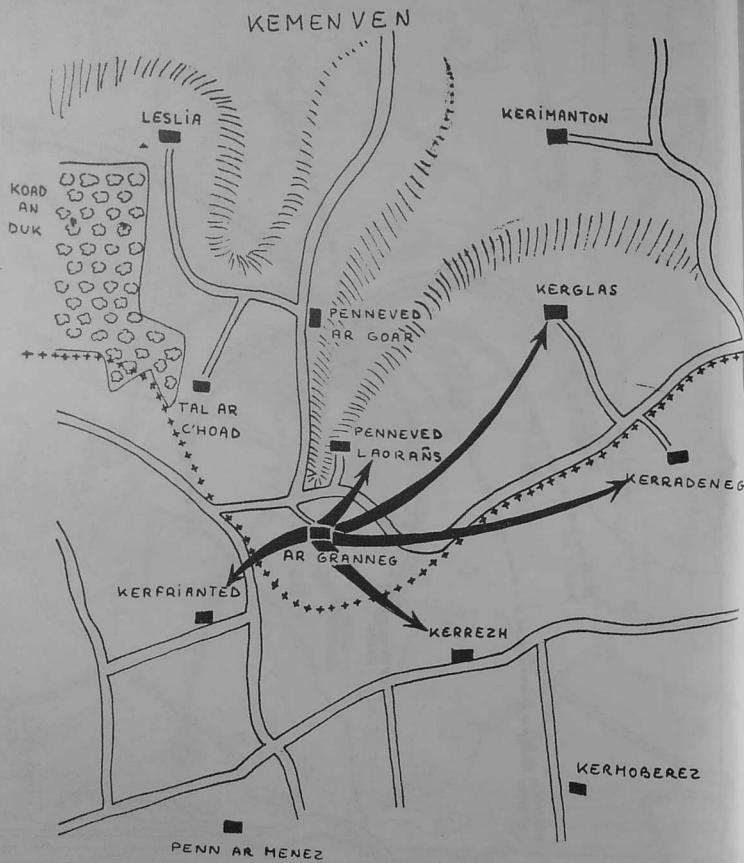
45 - Re tro-âr-dro : Sellet ouzh an diell 10 : "Daou seurt kouch".

46 - Kerrezh : Sellet ouzh an diell 12 : "Ur c'houch war div gumun".

- 47 - Ar c'houch ar re a oa a-raok : dalc'het e vez a-wechoù da ober gant ar ger-mell dirak un anv doareet gant unan all : "An dud ar gêr-mañ".
- 48 - Ar c'houch oa a-raok : n'eo ket bet atav ar re a zo o komz o chom er plas m'emañ bremañ.
- 49 - Ar c'houch dornañ : Sellet ouzh an diell 10 : "Daou seurt kouch".
- 50 - Kouch foeltrañ kleuz : strollad tud evit diskar ur c'hleuz. Sellet ouzh an diell 11 : "Ment ar c'houchoù".
- 51 - Charr kanv : mont da gerc'hat traezh d'ar mor. Sellet ouzh an diell 11 : "Ment ar c'houchoù".
- 52 - Arat douar lann : douar diaes d'arat oa hennzh. Al lann a veze er gwaremmeier, ar meinekañ parkeier a oa. Lies bloavezh e veze laosket ar parkeier-se hep arat anezho. Sellet ouzh an diell 11 : "Ment ar c'houchoù".
- 53 - Alar : arar.
- 54 - Kerañchoù : ar gerent dre vras : Kar, Kerent, Kerañchoù. Liester ul liester eo. Un nebeut gerioù zo evel-se : Selvich [sɛlviʃ] (evit "servij"), selvichoù [sɛlviʃo] , selvichaoù [sɛlviʃaw] .
- 55 - Neuze : evit "ha neuze" gant ster "ive".

- 56 - Maradeg : Douar bet o tiriennañ e-pad pell a veze re galet da vezañ arat mod-se : lakaet e veze devezh maradeg evit drailhañ ar bluskenn galet a veze war e c'horre ; gant trañchoù ispisial e veze graet (maroù).
- 57 - Pennoù-tier : plasoù bihan tre dezho un ti, ur c'hraou hag un dister dour ; trawalc'h da vegañ ul loen-korn bennak heken.
- 58 - Diper : "boureliaer" e galler.
- 59 - Patroñ : graet e vez ive gant "mestr".
- 60 - Mevel bras : ar mevel kentañ ; an hini gouestañ e veze.
- 61 - Falc'hadijer : liester "falc'hadeg".
- 62 - Charreter : eil mevel ; hennzh e gase ar c'hezeg.

PLOGONEG

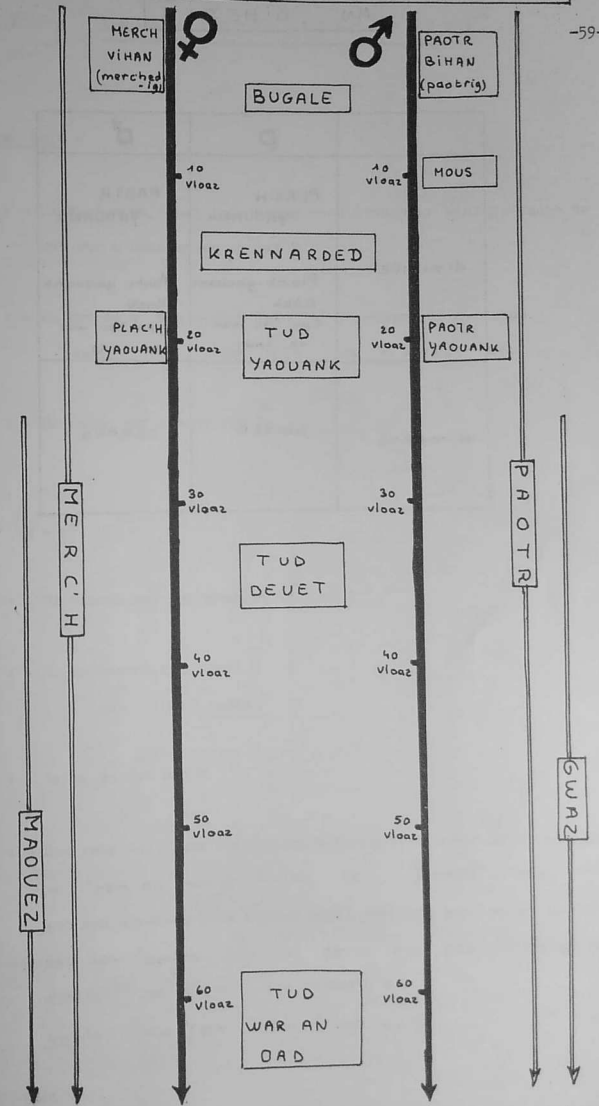
➔ KOUC'H
+++++ harz kumun

SKED 1: 12500
Diwar Kartenn IGN
Kastellin 7-8 1: 25000

0 100 500m

Az c'haouchi a ya dreist da
haerzi ar c'hununiad aliz (amati
Plogoneg ha kemenven) - Az c'herici
totrai eo a labour asambles : an
totrai dre an natur (war an memes
tozenn) pe dre an hentad.

MERCH
VIHAN
(merched
-ig)

PAOTR
BIHAN
(paotrig)

BUGALE

10 vloaz

10 vloaz

KRENNARDED

PLAC'H
YADANK

20 vloaz

TUD
YADANK

20 vloaz

PAOTR
YADANK

30 vloaz

30 vloaz

TUD
DEUET

40 vloaz

40 vloaz

50 vloaz

50 vloaz

60 vloaz

60 vloaz

TUD
WAR AN
OAD

MERCI'H

PAOTR

MAOUEZ

GWAZ

AN DUD RENKET HERVEZ
AN DIMEZIÑ

	♀	♂
dizimez	PLAC'H YAOVANK Plac'h-yaouank -kozh (pa teu war an oad)	PAOTR YAOVANK Paotr yaouank kozh (pa teu war an oad)
dimezet	GWREG	OZHACH

III - AN DEVEZ " FALC'HADEG^(*) :

BETEK LEIN :

L. : - Lakaomp e vije bet falc'hadeg amañ diouzh ar mintin, neuze da bet eur e veze savet an dud ?

T. : - An dra-se a veze a-raok lein^(*). Da beder eur a-wechoù.
['nrah vi rog 'lejn de bi'divez 've/s]

L. : - Da beder eur e save lod ?

T. : - Ya.
['eje]

L. : - Ne vezent ket peg e-barzh ar park ?

T. : - O, ne vezent ket, gast !
[> vin 'ket gast]

L. : - Sevel da bet eur ?

F. : - Ha, pemp eur, pemp eur hanter e-barzh ar foenneg... Ni ne vezomp
[a 'pem e' 'pem e' antar ba 'juenzk 'nejn vim
ket ken abred-se ; ni a veze sevel tro pemp eur hanter bennak ;
ke ken 'bretse 'nejn vi 'se:uzl tro 'pem e' r antar m'nek
gwella^(*) ma falc'h... tro o'hweo'h eur.
'gyl'e me 'falx tro 'xweh e]

L. : - Gwellat da falc'h a raes a-raok, neuze ?

F. : - Ha, sur 'hat, a-raok mont kuit... Sed goude-se e z'gouezhemp^(*)

[a 'sy:r hat rak m'sn 'kɛt sɛ go'ze: zi'gwezm
e-barzh kêr... tro o'hwec'h eur hanter.

ba 'ke:r tro 'xwɛ:h a:r 'ãnta]

T. : - Da gentañ e veze ur banne kafe a-raok mont d'ar foenneg.

[da 'gɛntɛ vi s 'bãn 'kafɛ rak m'sn da 'fwɛnek]

L. : - A-raok mont d'ar foenneg ? E-barzh kêr neuze ?

T. : - Ya.

['e:ɛ]

L. : - Ne veze ken ur banne kafe ?

T. : - Nann.

['nãn]

F. : - Me n'on ket bet morse e falc'hadeg a-raok lein ac'hanon.

[me 'nɔ ke be 'ma:r sɛ fal'ba:dɛg rak 'ɛjn 'hãs]

T. : - Goude-se e yaed d'ar foenneg neuze ; goude-se e teued da

[go'ze: 'jed da 'fwɛnek 'nã:hõ go'ze: 'tɛd da
zebrif lein.

'zi:bɛ 'ɛjn]

L. : - Da bet eur neuze ?

T. : - Tro nav eur bennak marteze.

[tro 'nã:va m'nɛk mɛ'trɛ:hɛ]

F. : - Tro eizh eur bennak !

[tro 'ɛjz a m'nɛk]

L. : - Petra a veze da lein ?

M. : - Rost.

['rost]

L. : - Rost da lein ?

M. : - Ya, frit, saladenn... Patez a veze da gentañ, me a bari; ne

['e:ɛ 'frit salã:dɛn 'pate vi da 'gɛntɛ mɛ 'bae
veze ket ?

vi 'ket]

F. : - Viou a veze a-lies, viou fritet ; ne veze ket ?

['viu vi 'le:s vju 'fritet vi 'ket]

M. : - Ya, goude-se e veze rost, frit, saladenn, kafe...

['e:ɛ go'ze: vi 'rost 'frit salã:dɛn 'kafɛ]

F. : - O ya, traou a-walc'h a veze.

[o ja traw 'wɛx 'vi:s]

DEUS LEIN DA GREISTEIZ :

L. : A-benn neuze e veze nav eur penn gomansed en-dro, neuze ?

T. : - O ya, a-benn e gomansed en-dro. A-benn kreisteiz e veze achuet.
['o jε 'hɛn go'mãse n'dro: hɛn kre'ste: vi e'ʃy:t]

F. : - A-wechoù e veze kreisteiz hanter, un eur a-wechoù.
['vεʃo vi kre'ste 'ãta 'an œr 'vεʃo]

T. : - A-wechoù e vezed diwezhat.
['vεʃo vid du'ε:t]

L. : - Dam' betra^(*) e vezed diwezhat ?

T. : - A-wechoù ne veze ket troc'het tout, e veze c'hoant da droc'hañ
['vεʃo 'vi ke 'tro:he 'tut vi 'xwãn de 'dro:hε
tout, a-sur.
'tut zœr]

F. : - Penn e veze falc'hdeg goude lein, kan^(*) me zo bet atav e
['pen vi fal'hã:deg gut 'lɛjn kε'me zo he'at.
falc'hdeg goude lein^(*), neuze e veze "cerc-croûte" tro nev
fal'hã:deg gut 'lɛjn 'nɛh vi kas 'krut tro'nau
eur hanter bennak goude-se. E veze degaset deoc'h viou yen,
a'r ãta mñeg go'ze: vi dεs dœx vju 'jɛ:n
petram' rost yen ne un dra bennak e-giz an dra-se, petram'
pɛtãm ros 'jɛ:n pɛ nã mñeg gi'nra:hε pɛtãm
formaj^(*), traoù e-giz an dra-se.
'fu:r mεʃ 'traw gi n 'nra:hε]

L. : - Ha da evañ petra a veze da evañ ?

T. : - Sitr.
[sit]

F. : - Sitr ha neuze lambig.
['sit nɛh lã'm'biε]

T. : - Neuze ne veze ket a win.
['nɛh vi ke 'vi:n]

F. : - Ur banne lambig a-raok.
[o 'hãn lã'm'biʃ a'rok]

L. : - A-raok komañs ?

F. : - A-raok komans ar pred, koa.
[rok 'kɔmez a 'pre:t kwã]

L. : - Met a-benn e vezec'h e-barzh ar park, e-barzh ar foenneg ?

F. : - O, e-barzh ar park e veze ur banne lambig dre vare a veze.
[o ka 'pãrk 'vi:ε o 'hãn lã'm'biʃ dre 'vã:r 'vi:ε]

L. : - Hag ur banne sitr bep tennad^(*) ? Piv a teue da zegas sitr
deoc'h neuze ?

T. : - Unan a veze dont da zegas sitr deomp.
[ãn vi dɔn de zis sid dɔm]

L. : - Henn ne veze ket o troc'hañ anezhañ neuze ?

F. : - E-barzh Garlan, a-benn e vezemp aet betek hanter ar foenneg
[bãr 'gãrlãn bɛn vim lã 'bεkε 'hãta 'ʃwɛnεk
"peu près", a-benn neuze e zigouezhe unan da zegas sitr deomp ;
dã'pre: bɛn lãh zi gwe 'ãn de zis 'sit dɔm]

eze e veze sitr e-barzh hester ar foenneg. Mā a veze a-barzh
'ah vi 'sit ba 'hāta 'fwenek 'hēs vi ba
hester ar foenneg. Hed a-benn neuze hor bene graet ouzhpenn
'hāta 'fwenek sē ken 'nēh ni 'gre spen
draou c'hrat neir hed, a-benn neuze. Peorwir en doa neip kent
daw hān met 'he:t ben 'nēh 'pcer na 'pam kān
notr hed, setu.

met 'he:t 'sētē]

L. : - He de verenn goude-se e teneo'h en-dro. Neuze e veze...

F. : - Neuze e veze fest.

['nēh vi 'fest]

T. : - Neuze e veze traoñ.

['nēh vi 'traw]

L. : - Frikou a veze ?

T. : - O, ya. Ront a veze etav.

[o jē 'ros vi 'ata]

F. : - Ront, frit.

['ros 'frit]

T. : - Avalod dour frit, sitr ha lambic.

[avā'l'dowā 'frit 'sit a lām'bic]

F. : - Tomat, traoñ a bep seurt tout... Neuze e veze lazhet an oc'h

[tō'mat 'traw bep 'sært tut 'nēh vi 'læ'n o x

a-raok.

'rok]

L. : - E veze lazhet an oc'h a-raok ?

F. : - O, ya, a-benn e veze un devezh bras e-giz an dra-se.

[o jē ben vi n 'de:vas 'bras gi 'nrā:hē]

AR FALC'HAT : (*)

L. : - Piv a veze da gentañ neuze ? Ar patroñ ? Ar mevel bras ?

F. : - Ar mevel bras e-barzh kêr, sañset, oa sañset dezhañ...

[a 'mevel 'brā:s ba 'ke:r 'sāset vā 'sāset dēs]

L. : - ... Oa sañset dezhañ mont da gentañ etav ?

F. : - Sur 'hat !

['sy:r hat]

L. : - Piv a veze da c'houde ?

T. : - An dra-se a zepant ; ma veze graet div vandennad, ne vezent ket

[nra h ze'pān mā vi 'gre: diw vā 'denēt vin ke
tout lerc'h-ha-lerc'h anezho.

'tut 'lɛɣ a 'lɛx nɛw]

L. : - Div vandennad a veze graet a-wechoù, penn veze re a dud ?

T. : - A-wechoù.

['və/ɔ]

L. : - Sed uze e goude-se unan ar gentañ, neuze ?

T. : - Ar mevel bras a goude-se da gentañ, ha goude-se e yae ar re all
[a 'me:vel 'bras g'omãsɛ de 'gɛntɛ a go:ze: jɛ a re'al
war e lerc'h.
va i 'lɛx]

F. : - Ar charreter, petram' an ozhac'h, a yae gent ur vandennad all,
[a ʃɛ'retɛr pɛ'tãm 'n wɛx 'jɛ ga o vã'denɛd al
na oa gouest an ozhac'h da vont (*).
ma va 'gwest en 'wɛx de 'hɛn]

L. : - E yae gent ur vandennad all ?

F. : - Ya. Petram' e yae tout ar eil war lerc'h egile ; ar mevel
['e:ʃ pɛ'tãm jɛn 'tut 'nɛjl va lɛx e'g'i:lɛ a 'me:vel
bras a beg (*).
da gentañ, hag ar charreter goude-se, hag ar
'bras 'be:ge de 'gɛntɛ a: a ʃɛ'retɛr go:ze: a: a
mevel bihan na oa-eñ gouest (*).
'me:vel 'bi:ɛn ma vã'ɛ 'gwest]

L. : - Ha goude-se e teue re ar c'hêrioù all ?

F. : - Re pèr, sañset, oa dezho da beren da gentañ, na oant gouest
[re 'ge:r 'sãset va dɛw de 'be:ge de 'gɛntɛ ma vãn 'gwest
tout, koa... Ar mevel bihan a-wechoù oa unan kozh, petram'
'tut kwã a 'me:vel 'bi:ɛn 'vɛʃo va ɛn 'ko:s pɛ'tãm
unan yaouank ne oa-eñ ket gouest da gemer ar plas kentañ.
ɛn 'jo:ãnk vã'ɛ ke 'gwea de 'gemɛr a plas 'kɛntɛ]

T. : - Ar baotred yaouank a yae da gentañ hag ar re gozh a yae goude-se.
[d 'hɔtɛ 'jo:ãnk jɛ de 'gɛntɛ a: a re 'go:z jɛ go:ze:]

L. : - Sed ar re-se a... denne un tennad neuze ?

T. : - Pep hini a droc'he e dennad, a-sur.
[pɛp i: 'dɾo:he ɛ'denɛt zɛr]

L. : - ... a droc'he e dennad ; hag an eil war lerc'h egile neuze.
Pegeit a veze etrezo ?

F. : - Poent taolen. (*).
[pwen 'tɔ:lɛn]

T. : - E-gist e vezent gouest... A-wechoù lod a gollte gantar re all ;
['gɛst e vin 'gwest 'vɛʃo lot 'golɛ ga re'al
sed e veze pell etrezo... Ur metr bennak a veze etrezo atav sur,
sɛ vi 'pɛl 'tɾɛw 'ɔ med bɛ'nɛk vi 'tɾɛw 'ato 'sy:r
pe ur metr hanter.
pe o mɛ'tãta]

F. : - Ni a oa bet e-barzh foenneg Garlan, un droiad... Oa Chos Garlan
['nɛr va 'be ba 'ʃwanɛg 'gɛ:rlɛn on 'dɾɔjɛt va 'ʃo:s 'gɛ:rlɛn
oa peget da gentañ, ha goude-se me oa oc'h ortoz ar re all, ar
va 'pe:ge de 'gɛntɛ a go:ze: me va 'hɔtɔz a re'al a
re yaouankoc'h evidon da begañ ; padal ne begent ket anezho ;
re 'jo:ãnkɛx 'vi:dɔ de 'be:ge pa'dal 'be:gen 'ket new
sed goude-se me oa peget neuze. A-benn neuze Chos oa aet sur un
sɛ go:ze: me va 'pe:ge 'nɛ:hã ben 'nɛ:hã 'ʃo:s va ɛt'sy:r on
ugent metr bennak deus oudon. Setu me oa o vont d'ober tizh
'y:gen 'med b'ne:g d'ɔ:u:do 'sɛtɛ me va 'hɛn do r 'ti:s]

neuze evit pakañ anezhañ diouzhtu ; pedal ne oan ket gouest
 'nē:hē vi 'pake nēs dō'sty: pa'dal vān ke gwes
 d'ober, kaer em boa, kaer em boa. E-pad tri c'hard eur oan bet
 d'o:r 'kaer mo 'kaer mo 'pat tri 'hā:nda vān
 e-giz an dra-se ; tout pezh a oa deus outon ; n'eo ket tri
 he gin'ra:hē 'tut pes va dō'zu:do ne ke tri
 c'hard eur, pemp kard eur n'a oan bet(*) o'hoash, o. Lakaat
 'he:nda pem 'kē:nda na vān be 'hwā: s lēk
 tout pezh a oa, o kas(*) pakañ erile all ; pedal n'eo oan ket
 'tu pes 'va: kēs 'pak eg'il'al pa'dal mo ked
 gallet ober. Met ar re all a oa chomet nell war na lerc'h
 'al 'b:r me a re'al va som 'pāl va me'le x
 goude-se... Peogwir aze e oa korn-troioù e-barzh ar foenneg,
 go'ze: pēr 'ah va korn'trojo ba 'fwenek
 a-wechoù ne welen ket den all ebet o tont war ma lerc'h ; ar
 'vefs 'velen ke den 'al bet 'tōn va me'le x
 re-se all oa ouzhpenn hanter kant metr war ma lerc'h goude-se
 rē'hāl va 'spen 'hāta 'kān met va me'le x go'ze:
 en-dro o'hoash ; tri all ; aze oa tri asambles war ma lerc'h
 n'dro: hwā 'tri al ah va 'tri: 'sāmes va me'le x
 goude-se.

go'ze:
 Me am boa paket anezhañ goude-se neuze, Chos, penn oan bet
 me mo 'paks nēs go'ze: 'nē:hē 'dō:s pen vān 'bet
 pemp kard eur ; a-benn neuze em boa paket anezhañ. Goude-se
 pem 'kē:nda ben 'nēh mo 'pake nēs go'ze:
 me a zal'he' anezhañ mat tre ; met pakañ anezhañ a oa bet ar
 me 'zal'hē nēs mat'tre: med'pake nēs va 'be a
 startañ, a-se.
 'stertē 'ze:

Hag ar re all oa distaget(*) A-wechoù e veze tri war ma
 ag a rē'al va 'distak 'vefs vi 'tri: va me
 lerc'h; goude-se oant pevar, ba'i, a-benn ur boutad all goude-se.
 'le x go'ze: vān 'pēva 'bae ban s 'buted al go'ze:
 Aze peogwir e yae an traoù re founnus, setu a-wechoù e veze
 'ah 'peer jē n'trow re 'funes 'sētē 'vefs vi
 unan bennak na(*) veze ket gouest da vont anezhañ ; setu henn
 ēn m'nek vi ke 'gwes de'hōn nēs 'sētē 'hen
 a zale(*) ar re all. Sed aze oa distaget tout an dud ; oant
 'za: (ē rē'al sē'lahē va di'ta: gē tu n'dyt vān
 tout a vandennadoù. E-lec'h pa ne yaed ket re founnus, neuze
 'tu: vānde'na:do 'le x pa 'je: ke re 'funes 'nēhē
 e yae tout an dud "peu près" d'en em heulh dija(*) ive. Neuze
 jē tu n'dyt pē'prē: de'h em hōil di'gā: sō:ē 'nēh
 o'hwi a laoske gant an hini a vazo vont araozoc'h "peu près"
 xgi 'loskē gā n'i vi 'hōn a'ra: zax pē'prē:
 mat dezhañ da skoñ. Ma vijec'h aet re dost dezhañ ne vije
 'ma: d dēs de 'sko'i ma vā ē 're dost dēs vi
 ket bet aes dezhañ manevriñ e falc'h. 'Poa ezhomm laoskel
 ke be 'e: s dēs ma'nē: vri 'fālx pō 'em 'logk
 ur metr hanter pe zaou stav eus an egile all (*).
 s mat'āta pe 'zaw lats dōs nig'il'al]

- L. : - A-raok mont tre da benn, a-se, a-benn neuze e veze un harp
 pe meur a hini, ne veze ket ?
- T. : - Ar falc'h a veze lemmet pa veze ezhomm d'ober. (*)
 [a 'fālx vi 'lemet pā vi 'em d'o:r]
- F. : - E-barzh Garlan oa foennejiri pemp kant metr hed. Sed te a
 [ba 'gē:rlen va 'fwenz'ji:pi pem 'kān met 'he:t sēt'ti]

vije aet penn da benn ar foenneg, me a bari ; te a ranke lemnañ
vi 'et pen a 'ben a 'fwenek baε ti 'ragkε 'lemε
marteze ouzhpenn kant kwech evit mont en traoñ.

mε'trεh spεn 'kān kεε/ vi mōn n 'trāōn]

L. : - An hani a gouañse lemnañ neuze, a-benn neuze tout ar re all,
ar re a teue war e lerc'h, a ranke harpañ^(*) ive ?

F. : - A-wechoù, a-se, a-barzh 'tije paket an hani 'vezo lemnañ, henn
['vε/s 'ze: bas ti 'pakε'n āē vi 'lemε 'hēn
a veze lemmet gantañ hag aet kuit en-dro a-barzh e vezed aet
vi 'leme gāteε ag e 'kεit n'dro: bas vi 'ε
da bakañ anezhen, a-se. C'hwil e lemne penn ho peze ezhom
de 'bakε 'nōō 'ze: kεi 'leme 'pen pi 'em
d'ober. A-wechoù a-benn ho peze graet tri pevar daol e rankeo'h
d'ar 'vε/s ben pi 'gre 'tri: pε'vado' 'ragkεx
lemnañ en-dro : ho peze paket ur bern douar goz.
'leme n dro: pi 'pak ε bern 'do:ar,go:]

T. : - A-wechoù, ma oes re dost d'egile, ma yaes da lemnañ, egile
['vε/s mā vās 're dos di'gī:lε mā 'jes de 'lemε 'gī:lε
a ranke harpañ, sur.
'rāgkε 'herpε 'sy:r]

F. : - A-benn neuze e ranked gortoz a-wechoù.
[ben 'nēh 'ragkε 'gortoz 'vε/s]

T. : - Sed en a lemne ive a-sur.
[sε 'hēs 'lem 'ε:ε zεr]

L. : - Ha penn e vezec'h degouezhet da benn ?

T. : - Dont en-dro adarre d'ar penn all da gerc'het un tennad all
[dōn dro: 'dε:r dā pen 'al dz 'gε:hεn 'tēnεd al
adarre.
dε r]

L. : - Tramek ar memes penn e yaed atav ?

T. : - Atav 'hat.
[āto 'hat]

F. : - Hervez e veze kouezhet ar geot ; te a ranke kemer deus ar geot
['hervεz vi 'kwe a 'jεwt ti 'rāgkε 'kema dε a 'jεwd
da droc'hañ e-giz e oa-eñ kouezhet.
dε 'dro:hε 'gis vāē 'kwe:t]

T. : - A-wechoù e veze dic'hoüget ive.
['vε/s vi di'hu:ged 'ε:ε]

F. : - O ya 'hat. E-barzh A... e veze graet 'hat, peogwir e ranked
ε 'jε hat ba '.... vi 'gε hat peer 'rāgkε
mont traoñ^(*) atav sañset, pos^(*) e veze kouezhet ar geot da
mōn 'trāōn 'ato 'sāset 'pos vi 'kwe a 'jεwd de
zont laez ; aze e ranked mont traoñ atav.
zōn 'lāε 'ahε 'ragkε mōn 'trāōn 'ato

M. : - Tre penn da betra^(*).
[ta 'pen de 'bea]

F. : - A ! Dam' betra an dra-se oa founnusoc'h. Drailhen geot tout

[a: dām 'bea n'nrah va fu'nusax drai'le 'jewt tu
a raed 'ta. Difounnoc'h d'an dud goude-se c'hoazh. E vezesan
'rejed de di'funax den'dyt go'ze: hwa vis
eil o'n em c'hortoz a-echoù. Goude-se neuze ar c'hentañ 'tije
n'ajl nim 'hotas 've/s go'ze: nēh a 'hēn ti
soñjet e vijed set kuit... n'ouzon ket vegeit deus oudez
'sizet vi e 'kpit 'nu:as ke pe'gajd d'p'zu:des
goude-se.
go'ze:]

L. : - Ma ors da gentañ ne tor ket ezhomn da laoskañ ar re all da
zont da bakout eo'henez neuze, da daol geot dit war da votoù...

F. : - O, eo (≠), ma vije bet gwelloc'h evedez, ne tije ket ampechet
[o 'jaw ma vi 'be 'gʷe/le'x 'vi:das 'ti ke a'mpe/se
enezhañ.
'nēō]

T. : - O, ne veze ket taolet geot d'an dud war o botoù... Unan bennak
[o 'vi ke 'tol 'jewt den'dyt va o 'butu ēn m'nek
a veze mont d'ober ar sod... Mod all ne veze ket g'raet.
vi m'ñ d'o:r a 'zoit mōd'al 'vi ke 'g'et]

FALC'HADEG ER PENN-DEVEZH ABARDAEZ (*)

L. : - Ha goude merenn ? Goude merenn e yaec'h diouzhtu ur wech debret
merenn ?

T. : - A-benn neuze e yaed un tu bennak all da falc'hat adarre, petram'
[ben 'nēh je n 'ty m'ne'gal de 'fal'had de...]

de charr ar foenn.

de 'f'ε:r a 'fwen]

L. : - Goude merenn ne veze ket falc'hadeg ?

T. : - Ne veze ken ur penn-devezh.

[vi 'kēn o pen'de:ves]

L. : - Ne veze ken ur penn-devezh ?

F. : - E-giz da gentañ e veze e-pad an deiz... Lakaomp e vije bet
[g'is de 'gēntε vi pān 'dej 'lεkom vi 'be
falc'hadeg amañ hiziv, hon a vije bet ar falc'hadeg gentañ
fal'ha:dεg a'mε 'hiw 'hōm vi 'be a fal'ha:dεg 'gēntε
a vije bet ar bloavezh-se.. A-benn an abardaez goude-se e
vi 'bed a 'blwa'jεs sε ben n ab'dae go'ze:
vijemp aet da Geringar memestre e falc'hadeg. Goude-se dauet
vim 'ed de ge'nεggε mō'stra: fal'ha:dεk go'ze: d'ōd
da Di-Laorañ deus ar mintin, aet da C'harlen d'en abardaez
di 'o'rā: de a 'm'gcin e de 'hē:rlen den ab'dae
goude-se en-dro. Met goude-se neuze a-benn e veze deuet foenn
go'ze: n d'ro: me go'ze: nēh ben vi d'ōt fwen
amañ, peogwir henn a oa troc'het da gentañ, sed neuze e
'a'mε peer 'hēn va 'br:he de 'gēntε sε 'nēh
vije bet falc'hadeg lakaomp e-barzh Koadmorvan memestre deus
vi 'be fal'ha:dεk 'lεkom ba k'p'mu:rven mō'stra: de
ar mintin ; met an abardaez ne vije ket bet lakaet falc'hadeg
a 'm'gcin me n ab'dae 'vi ke be 'lεkε fal'ha:dεg
gwel'lies, peogwir a-benn neuze e vije bet foenn de charr.
gwāl 'li:es peer ben 'nēh vi be 'fwen de 'f'ε:r]

L. : - Met ne vezed ket dron zevañ er memes plas ?

T. : - Naan, ne vezed ket dron alios.

['nān 'vi ke gwal 'le:es]

F. : - Ral a wech. Eo, a-wechoù e vaze cherr er foenn ha neuze

['nā:le 'veʃ jəw 'veʃo vi 'ʃɛ:r a 'ʃwen 'nēh
falç'h den.

ʃal'hā:dək]

L. : - Goude merenn, c'hwi a gouzase falç'hed tro pet eur ?

F. : - Bê, hervez e vije ket echuet deus er mintin.

['bɛ: 'hervez vi 'be ɛ'ʃɛ:d 'dœha 'mɛʒin]

T. : - A-benn div eur bennak e vezed prest.

[ben 'diwa mɛk vi 'prest]

F. : - A-wechoù.

['veʃo]

T. : - O, seurvuic'h.

['o se'ruvic'h]

L. : - He goude-se neuze bete merenn vihan ?

F. : - Betek en noz, ya !

['betek en 'no:s 'eʒɛ]

L. : - Ne veze ket merenn vihan neuze ?

T. : - Eo, merenn vihan a veze goude-se ; goude merenn vihan e vezed

['jəw mern 'vi:en 'vi:ɛ go'ze: gut mern 'vi:en vi
aet en-dro adarre.

ɛ n dro: bɛ:r]

L. : - Da bet eur ec'h echuet, a-benn e teue an noz ?

T. : - O ya, nav eur bennak a-wechoù, marteze a-wechoù ouzhpenn.

['o ʃɛ 'nā:va mɛk 'veʃo mɛ'trɛ:h 'veʃo 'spɛn]

FIN AN DEVEZH :

L. : - Goude-se e teued da zebriñ koan neuze ?

T. : - Da zebriñ koan neuze.

[zibi 'kwā:n nēh]

L. : - E veze ur pred ?

T. : - E veze traou e-gist e mod all.

[vi 'traw dɛ r 'gist e mo'd al]

L. : - Da c'hortoz koan ne veze ket tud o c'houren petram' traou e-giz-se, redadeg ?

F. : - A-wechoù em eus gwelet... Ma veze devezh a-bred, koa...

['veʃo mɔs 'gɛl 'mā vi 'de:ves 'bre:t kwā
A-wechoù e veze... an 'apero" e-barzh (*) St Alc'houen. A-wechoù
'veʃo vi en ape'ro: bɛ sɛn 'hwē:n 'veʃo
e veze mouchet lod neuze da welet hag eñ vint deuet betek
vi 'muʃt 'lot 'nē'hɛ dɛ vel 'hɛs vi'n dɔd 'beke]

St Alc'houen.

sān'hwē:n]

L. : - Deus ar park ?

P. : - Ya. Petram' e veze radader da velet niv a vije bet da gentañ^(*).

[e:ɛ̃ pɛ'tām vi rɛ'da:dɛg dɛ vɛl'piw vi'ɛ dɛ'gɛtɛ̃

An hari a vije bet da rivezhñ er dije ranket pae^(*), petram'

'n āɛ̃ vi 'bɛ dɛ zylɛ̃ ni 'rɑgkɛ̃ 'pɛ: pɛ'tām

un dra bennak e-riz :n dr-se. E-riz-se e veze graet a-wechoù.

nā m'ɛ̃β gi n 'nra:hɛ̃ 'gi/ɛ̃ vi gre 'vɛ:ɛ̃]

L. : - He veze ket en dud o c'houen ?

P. : - O, a-wechoù e veze graet marteze. O feiz, un tamm bennak,

[ɔ vɛ:ɛ̃ vi 'gre mɛ'trɛ:ɛ̃ ɔ'fɛ̃j n tām'ɛ̃k

nebeut eo... Deus an noz goude-se neuze e veze kanaouenn.

'nɑ: bɛ̃d ɛ̃ dɛs n'no:s go'ze 'nɛ̃h vi ka'nawɛ̃n]

L. : - Deus taol ?

P. : - Ya, a-benn e veze debret koen.

[ɛ:ɛ̃ bɛ̃n vi 'dɛ: bɛ'kwɑ:ɛ̃n]

NOTENNOU :

63 - An devezh falc'hadeg : Sellet ouzh an diell 14 : "An devezh falc'hadeg".

64 - Lein : kentañ pred an devezh.

65 - Gwellat : Sellet ouzh an dielloù 15 "Ar falc'h" ha 16 "Gwellat ar falc'h".

66 - E zegouzhemp : Evel ma eo bet lavaret dije, pa vez displeget ar verboù e vez graet dalc'hmat gant er c'hemma-durioù dre vlotet evit ar personenn gentañ, e forzh peseurt lec'h e vez ar verb er frazenn.

67 - Dam' betra : abalamour da betra.

68 - Kar : rak.

69 - Me zo bet atav o falc'hat goude lein : e kêroù zo ne groge ar falc'hadeg nemet goude lein.

70 - Formaj : Formaj-kig (pâté) evel-just ; nebeut tre a formaj-laezh a veze debret.

71 - Tennad : Sellet ouzh an diell 18.

- 72 - Ar falc'hat : Sellet ouzh an diell 18.
- 73 - A veze da gentañ : a groge gent e dennad da gentañ, ar re all o tont war e lerc'h.
- 74 - Ma oa gouest an ozhac'h da vont : A-wechoù e veze re gozh ; sed ne veze ket kad da vont e penn ur vandennad.
- 75 - Pegañ : Krogiñ gent al labour.
- 76 - Ar mevel bihan : An trede mevel eo ar mevel bihan. Ur paotr yaouankik c'hoazh a veze pe un den kozh.
- 77 - Taolen : (a-wechoù "taol" hepken) teurel. Amañ roiñ un taol falc'h.
- 78 - N'a oan bet : an hini oan bet.
- 79 - Kas : "klask" gent ster "essayer". Ne gred ket din e ve ar ger "klask" kollet gentañ e "l" : an "l" ne vez ket "lonket" e Plogoneg evel an "r". Da dostaat emma marteze ouzh ar ger kembraeg "ceisio" : ar memes ster zo gentañ.
- 80 - Oa distag : oa chomet war lerc'h.
- 81 - Dalc'hañ unan bennak : dero'hel unan bennak, bezañ kad da vont d'e heul.
- 82 - Boutad : pennad.

- 83 - Na : Skrivet em eus "na" (a vez graet gentañ er yezh lennegel) pa ne vez ket klevet e Plogoneg.
- 84 - Zale : a zalee, verb "daleañ" ("dalañ" e Plogoneg).
- 85 - Dija : amañ zo gentañ talvoudegezh : tost, "à peu près". Kavet e vez ive gent ster ar ger gallek "déjà".
- 86 - An egile all : "An eil hag egile" a vo lâret. Met graet e vo ive "egile" distag evit "an hini all" hag e vo lakaet ar ger-mell dirazañ.
- 87 - Lemnañ ar falc'h : Sellet ouzh an diell 17.
- 88 - Harpañ : chom a-sav.
- 89 - Mont traon : mont davet an traon.
- 90 - Pos : forzh.
- 91 - Tre penn da betra : abalamour da betra.
- 92 - Eo : respont kadarnaat d'ur goulenn graet er stumm nac'h : " 'Peus ket kavet anezhañ ? Eo." Graet e vez gentañ e-lec'h "ya" ive a-wechoù pa vez "bezañ" er goulenn : "Start eo d'ober ? Eo".
- 93 - Penn-devezh d'abardaez : Daou benn-devezh a vez en un devezh.
Ar penn-devezh mintin betek kreisteiz,
ar penn-devezh abardaez goude merenn. Ar
"mintin" a vez betek kreisteiz, an "abardaez"
goude-se.

94 - Deuet foenn amañ : sec'het mat, krazet mat ar foenn.

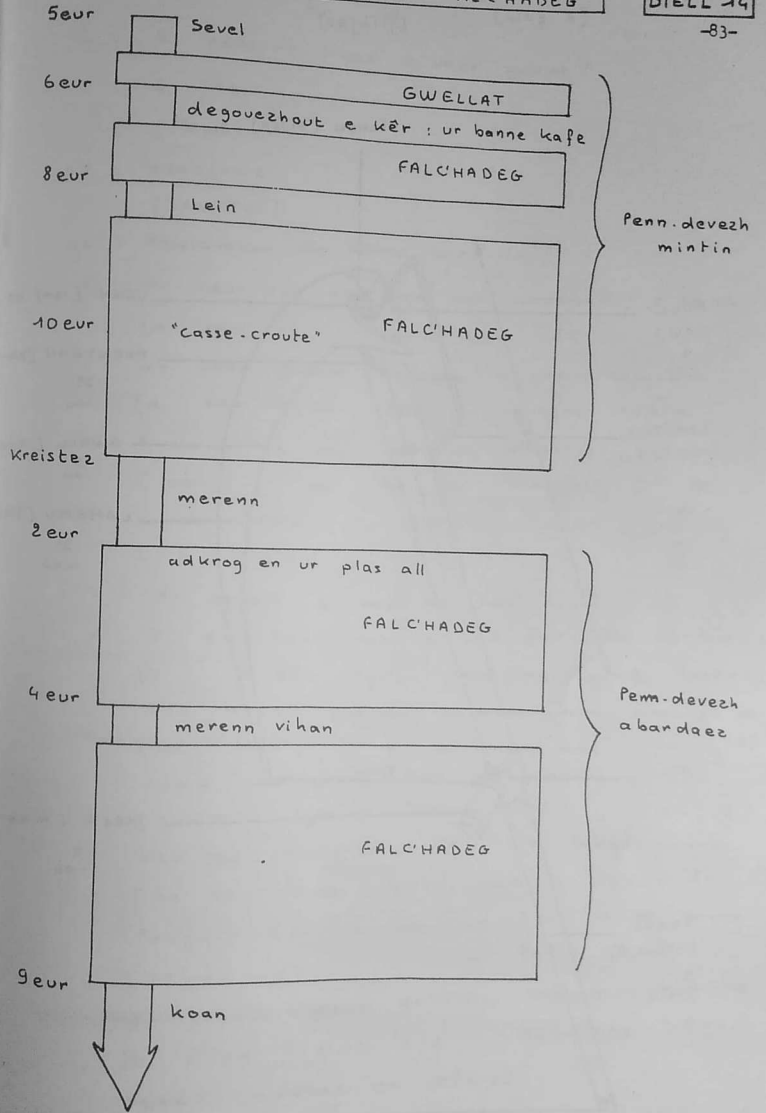
95 - E-barzh : Ne vez ket graet gant "e" gwall alies nemet pa vez displeget (ennon, ennez h.a...). Gant "e-barzh" e vez graet.

96 - Aet da gentañ : Mont dr gentañ, bezñ da gentañ : "être le premier".
Ar c'hontrol : bezñ da ziweshañ.

97 - Pae : paeañ.

AN DEVEZH FALC'HADEG

DIELL 14

AR FALC'H

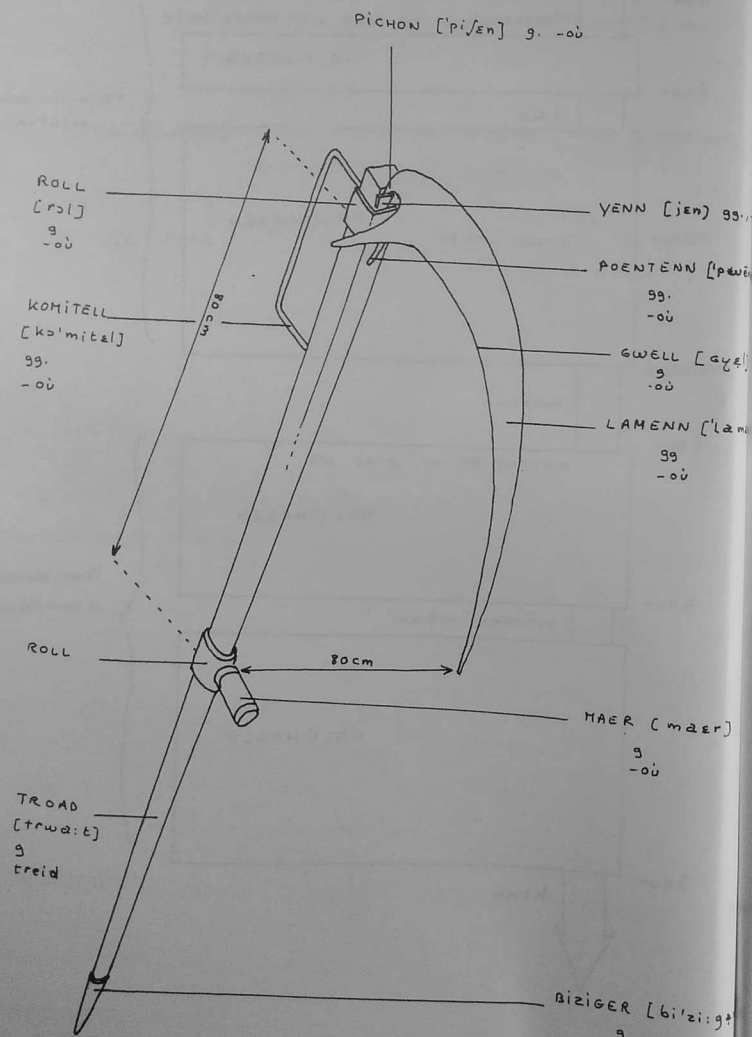
[a fɔlx]

99

Filchier
[fɪlχjɛr]

DIELL 15

-84-

TROAD AR FALC'H

-85-

L : E peseurt koad e veze graet ?

T : E bezv
[bɛv]

F : Bezv ruz
[bɛv ru:]

L : Abalamour da betra bezv ruz ?

F : Ar bezv ruz ne vrein ket anezhañ ; e-lec'h
[a bɛv ru: vɛɾin 'ket nɛs 'lɛχ]
ar bezv gwenn hennezh a vrein diouzh tu.
[a hɛw 'gɛn 'hen vɛɾin dɔɛstɪ:]
A-benn e vez bet ur bloavezh hennezh
[bɛn vɛ 'bɛ ɔ 'blɔvɛʒ hɛn]
a vez brein.
[vɛ 'brɛin]

L : Ha pegeit a bad an hani ruz ?

F : O, an hani ruz a bad pell. Ma ne loosket
[ɔ n ɔɛ 'ry: bɛt 'pɛl mɛ 'loʊskɛt]
ket anezhi (ar falch) er maez, koad. Hennezh oa
[kɛ 'nɛʃi a 'mɛ:z kɔd 'hɛn vɛ]
koad na greve ket anezhañ ; e-lec'h
[kɔd na 'grɛvɛ 'ket nɛs 'lɛχ]
bee zo koad zo... Ma tije lakaet unan...
[bɛ zo 'kɔd zo: mɛ ti 'lɛkɛd 'ɛn]
Peogwir aze a vez un toull a vez graet
[pɛ'ɡɛr 'az vɛ un tu vɛ 'grɛ:]
ar pichon deus outañ... Sed aze e ranke
[a 'piʃɛn dɛz 'ɔtɔ sɛt 'azɛ 'rɔŋkɛ]
bezañ kochet an troad.
[bɛ 'kɔʃɛ n 'trɔw:t]

L : Aze e faoute a wechou ?

-86-

F : Sed ma vije bet unan kistin e vije

[sɛ mə vi 'be ɛn 'kestɛn vi]

digontennet diouzh tu. Sed e ranke

[digãn'tɛnzɛd dʊstɥ: sɛ 'rãɲkɛ]

kaout un troad mat na faoute ket

['kœ un trwã 'mat 'fautɛ 'ke]

anezhañ, greve ket anezhañ

[nɛs 'greve 'ket nɛs]

GWELLAT AR FALC'H

DIELL 16

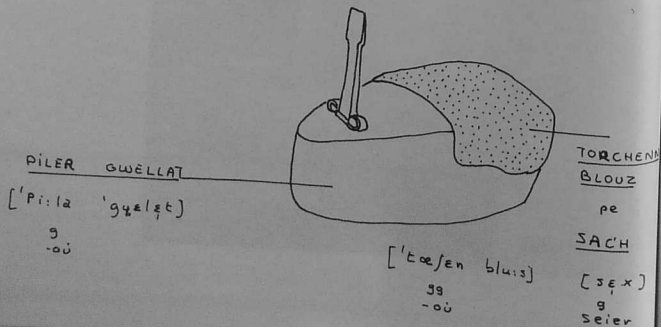
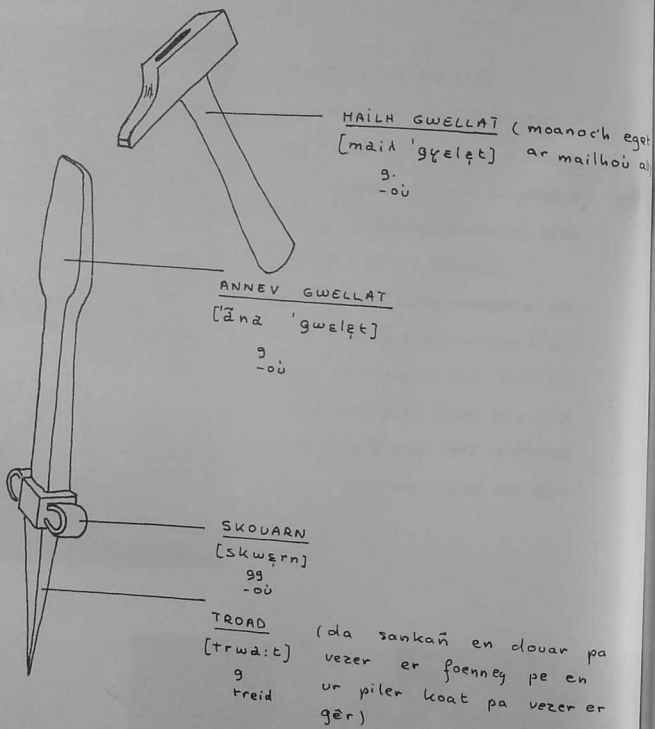
-87-

Evit gwellat ar falc'h
e veze tennet kuit al lamenn da
gentañ : en ur zistardañ ar yenn
e teue ar pichon er maez eus ar
roll (skeudenn gentañ).

Lakaet e veze al lamenn
war an annev-gwellat goude-se ha
lopet war ar gwell gant ar mailh
-gwellat, ken e teue moan a-walc'h.
E oa d'ar gwell da fiñval pa
baseed an ivin warnañ evit ma
vije mat (eil skeudenn).

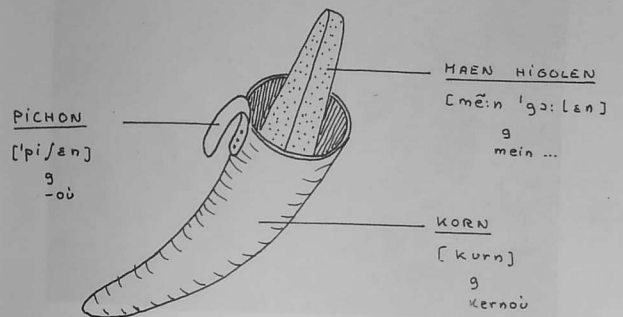

GWELLAT AR FALC'H

LEMMAN AR FALC'H

DIELL 17

Gwelet a reer amañ tud o falc'had. Bep gwech ma skoort gant o falc'h e reont un taol falc'h. Ar renkennad geot a teuont a-benn da bakout en ur vont a vez graet un tennad anezhi. Pa vez troc'het ar geot e vez a rezennadoù war an douar : restennoù. Diwar pep tennad e vez ur restenn.

I V - LABOURAT AR FOENN :

DIRESTAÑ^(*) AR FOENN :

L. : - Troc'het ar geot, lakomp, hennezh a veze laosket...

F. : - ...war e restenn^(*). Ar re a veze e-barzh ar gêr a ranke
[va i'resten a're vi be a ige:r 'rãŋkɛ
lebourat anezheñ.
la'bu:z hēs]

T. : - Direstañ anezheñ.

[di'restɛ hēs]

L. : - Diouzhtu e veze direstañ ?

T. : - Diouzhtu, ya, penn veze amzer d'ober.

[dø'sty:'e:ɛ pen vi 'ãmza d'ɔ:r]

F. : - An deiz-se mar galler, patrañ e keit e vezed o falc'had
[n'desɛ ma 'gala ptãm 'kejt e vi 'fal'hɛt
menestna, lod...

mø'stra:'lot]

T. : - Ar mero'hed a veze o tirstañ.

[a 'mɛ:rjet vi ti'restɛ]

LABOUR ALL DEZHAN :

T. : - E veze troet^(*) goude-se. A-benn e veze diseo'het goude-se e
[vi 'troet go'ze: ben 'vi:ε di'zε:həd go'ze:
veze bernet.
vi 'bernet]

F. : - Rodellet ha bernet^(*).
[rɔ'dɛ|ɛ d a 'bernet]

L. : - Rodellet de gentañ ?

T. : - Ya, ha bernet.
[ɛ:ɛ 'bernet]

L. : - A-wechoù e veze laosket war e rodell ?

T. : - Pas gwall alies... A-benn e veze brav an sazer. Mod all e
['pas gwəl 'le:zε 'ben vi 'brəw'h əmzə mɔ'dəl
veze bernet.
vi 'bernet]

L. : - Ha goude-se ?

T. : - Goude-se e veze ledet en-dro a-benn an deiz war lerc'h. Sed
[go'ze: vi 'le:dən dro: ben n'le:va 'lɛx sɛ
a-benn e veze deuet kras a-walc'h goude-se e veze charreet.
ben vi dɔ 'kra:s 'vɛx go'ze: vi /ɛ're:t]

L. : - Bernet e veze bemdeiz neuze ma veze sin fell ?^(*)

T. : - O ya, ma veze sin fall e veze bernet.
['o jɛ mə vi sin'fal vi 'be-rnet]

F. : - Neuze e veze kemeret labour d'ober foenn, a-sur ; n'eo ket
['nɛh vi ke'mɛr 'lɛ:bər d'ɔr'fwen zœr 'nɛ ke
e-giz breñh.
gis 'brɛmɛ]

NOTENNOU :

98 - Direstañ : Sellet ouzh an diell 19 : "Labourat ar foenn".

99 - War e restenn : Sellet ouzh an diell 19.

100 - Troet : Sellet ouzh an diell 19.

101 - Rodellet ha bernet : Sellet ouzh an diell 19.

102 - Ma veze sin fall : ma veze fall an amzer.

LABOURAT AR FOENN

DIELL 19

Un wech trochet ar geot d'ober foenn e vo
Labour d'ober war e zro :

• DIRESTAÑ [di'restɔ̃]

Pa vez o tont a vezañ trochet e vez ar
geot a renkennadoù : ur renkennad evit
pep tennad falch. Graet e vez restennoù
anezho. Lâret e vez emañ ar foenn war
e restenn p' emañ o tihan bezañ trochet.

FOENN WAR E RESTENN
[fwan vɛ i 'restɛn]

Restenn [restɛn] gɔ̃ -ou

Pa vo cheñchet tu dezhañ evit lakaat
anezhañ da sechiñ e vo foeltret ar
restennoù : direstet e vo. Bez e vo
ar foenn war e led neuze.

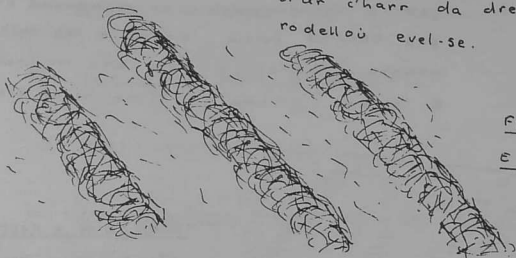
FOENN WAR E LED
[fwan vɛ i 'le:t]

• TROIÑ [troɛ]

Evit lakaat ar foenn da sechiñ e vez
cheñchet tu dezhañ.

• RODELLAÑ [rɔ'dɛlɛ]

Evit ma ve aesoc'h kergañ ar foenn e vo graet rodelloù hir anezhañ. "War e rodell" e vo neuze hag e vo di-dorroch obet forchadoù anezhañ. Plas e vez d'ar c'harr da dremen etre ar rodelloù evel-se.

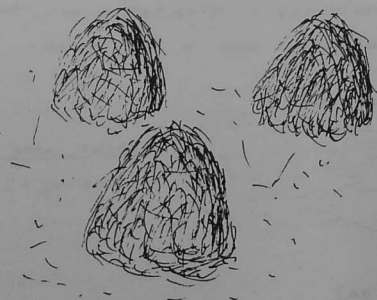
FOENN WAR

E RODELL

[fwen vɛ
i 'rɔ:dɛl]

• BERNAÑ [bɛrnɛ]

Pa vez sin a c'hlav e vez graet bernoù gant ar foenn. War e vern e vez neuze.

FOENN WAR

E VERN

[fwen vɛ
i 'vern]

V - CHARR AR FOENN :

AN DUD :

L. : - A-benn e veze devesh ar charr ar foenn, neuze div a yae da glask an dud^(*).

T. : - An hini a veze o falc'hat a-wechoù a veze lâret dezhañ c'houlenn

[ni vi 'falɛ ʔveʔ vi 'lɛ:r dɛs kul
unan pa yae un tu bennak, e lec'h e yae.

'ʒn pɛ jɛ n ty mɛɛk 'lɛ:h 'jeje]

F. : - Petram' ma oa ur mous bennak, pe ur c'hrouadur bennak, henn

[pɛ'tɛm mɛ va ɔ'mus bɛnɛk pe ɔ xro'a:da ba'nɛk'hɛn
a yae da glask.

je de 'glɛsk]

T. : - Petram' ma ne veze ket re all ar petroù a yae e unan.^(*)

[pɛ'tɛm mɛ 'vi ke re'al a 'pɛtrɔ 'jɛ i'hɛn]

L. : - Sed aze ne teue kon unan deus bep kêr?

T. : - Unan deus bep kêr.

[ʒn bep 'ke:r]

F. : - Mag^(*) e teue ar c'harr e teue ar charreter.

[mag e tɔɛ a 'hɛ:r 'tɔɛ a 'ʃ'retɔ]

L. : - Ha ma ne teue ket ar c'harr e teue niv ?

F. : - Ar mevel bras, sur.

[a 'me:ʒɛl 'bra:s sy:r]

T. : - Ma veze dibres^(*), ma ne veze ket e teue unan all, petram' ar

[mɛ vi 'de:bas mɛ vi 'ket tʁe 'n al 'tɛm a
patron... E veze goulet un vaouer da kribat^(*) a-wechoù, pa
'pa trɔs vi 'gul o 'vɔwez de 'gri:bet 'vɛ/ɔ pe
teued da glask tud da charr ar foenn, A-wechoù e veze goulet
'tɔred de glɛsk 'tyd de 'ʃɛ:r a'fwɛn 'vɛ/ɔ vi 'gul
deou : ur gwaz ha neuze ur vevoue.
daw 'ɔ gwaz a 'nɛh o 'vɔwez]

L. : - A-benn neuze c'hwi a yae d'ar plas all ive ma oa deuet unan
deus ar plas-se ?

T. : - Ma veze ezhomm e veze goulet, e-sur.

[mɛ vi 'em vi 'gul zɛr]

L. : - Ma veze deuet drou deus ur plas e renkec'h mont daou d'ar plas-se ?

F. : - O, a-wechoù.

[ɔ 'vɛ/ɔ]

T. : - Ma veze da vont.

[mɛ vi de 'hɔn]

F. : - Peogwir o kribat e veze ar merc'hed peurvuiañ ; surtout

[peɛr 'kri:bat vi a 'me:rjet pe'r'vi:ɛ sa:r'tud
gwechall, neuze e veze merc'hed atav.
gɛ'ʃal 'nɛh vi 'me:rjed'ato]

T. : - A-wechoù e veze mizer kaout tud da charr, pa veze ^{bet} glav,

['vɛ/ɔ vi 'mi:zɛr kaw 'tyd de 'ʃɛ:r 'pe vi 'glav
dam' a-benn neuze^(*) ar foenn e teue tout assembles da charr
dɛm ben 'nɛh a 'fwɛn tʁe bu 'sɛmɛs de 'ʃɛ:r
a-benn e teue brav an amzer.

ben tʁe 'brav n'amer]

F. : - Sed a-wechoù e veze drou, tri charr ar foenn.

[sɛ 'vɛ/ɔ vi daw 'tri 'ʃɛr a'fwɛn]

T. : - A-benn neuze a-wechoù e veze mizer kaout tud.

[ben 'nɛh 'vɛ/ɔ vi 'mi:zɛr kaw 'tyt]

F. : - Sed an heni na gwe ket e rouch ruezh'n oa oblijet d'abañdoniñ

[sɛ 'n ɛɛ 'gɛɛ k i 'gul nɛs va 'bli:ɛ dabɛ'dɔ:neɛ
... oblijet d'amuliñ, a-wechoù.

'bli:ɛd dɛ'ny:lɛ 'vɛ/ɔ]

T. : - Petram' e yae da glask tud all a-wechoù.

[p'tɛm je de glask tydɛl 'vɛ/ɔ]

L. : - D'ur c'houch all ?

T. : - Tud na oant ket labourer douar anezho e veze klasket a-wechoù.

[tyt 'van ket (a'bu:ʃɛr 'do:ar new vi 'k'ɛske 'vɛ/ɔ]

L. : - Bez soñtud neuze na oant ket labourer douar anezho e teue da
falc'hat a-wechoù ?

T. : - O, da falc'hat ne teuent ket !

[ɔ de 'falc'hat 'tɔrɛn 'ket]

L. : - Nann, da charr ar foenn.

T. : - Da charr ar foenn a-wechoù.

[da 'ʃɛ:r a 'fwen 'vɛʃ]

L. : - Piv neuze, ar c'hemener, ar c'hore ?

F. : - Amañ e vesent, sur.

['āma 'vi:ɛn 'sɪ:r]

L. : - Ha pennoe ? Ar re-se a teue e-giz-se neuze ? Ar re-se a veze devezhiou d'ober dezho goude-se ; ne veze ket ?

T. : - Penn nezent(*) un dra bennak d'ober, int a teue da glask ar c'harr

[pen 'ni:n nra m'ngg do:r hi:n 'tɔe de 'glask a 'hɛ:r
goude-se, koa. Ar re-se a veze aret o douar dezho.

go:ze: kwɛ 'rɛ:h vi 'hɛ:r a 'do:ɔ, dɛw]

LABOUR ER FOENNEG :

L. : - A-benn e teue ar c'harr^(M) d'ar foenneg, ar foenn a veze a vernoù tout ?

T. : - Ha, ne veze ket, ledet e veze ; ar foenn a veze war e led.

[a'vi ket 'le:de 'vi:ɛ a 'fwen vi vɛ i 'le:t]

Aze e veze tud o rodellañ a-benn neuze. Ne veze ket rodellet
zh 'vi:ɛ 'tyt ro'dɛlɛ ben 'nɛ:hɛ 'vi ke ro'dɛlɛ
a-rɔk anezhañ.

a'rɔk nɛs]

L. : - Ar re a teue da charr anezhañ a rodelle anezhañ ?

T. : - A, n'eo ket ar re-se ; re kêr sañset.

['a: 'nɛ ke 'rɛ:hɛ re 'ke:r 'sɛsɛt]

L. : - Re kêr n'a rae a-rɔk.

T. : - A-wechoù e renkent sikour, ar re a teue da charr.

['vɛʃ 'rɛ:ŋken 'ʃikɔ re 'tɔe de 'ʃɛ:r]

F. : - Ma veze bugale, ar re-se a veze lekaet da rodellañ peurvuiañ...

['ma vi by'gɔ:lɛ 'rɛ:h vi 'lɛke de ro'dɛlɛ per'vi:ɛ
Petram' ur vaouez bennak.

'tɛm 'o 'vawɛz bɛ'nɛk]

T. : - Ha goude-se mero'hed a veze o kribat c'hoazh ive, o rastellat...

[a go:ze: 'mɛ:ʃɛt vi 'kri:bɛ hwa 'ɔɛ rɛ'stɛlɛt
gant ar rastell e veze div, teir vaouez a-wechoù o rastellat

ga 'rɛstɛl vi diw 'tɛ:ʃr 'mawɛz 'vɛʃ rɛ'stɛlɛ
war lerc'h dre ma veze karget.

vɔ 'lɛx dre ma vi 'kɛ:rɛt]

L. : - Sed pet karr a teue neuze ?

T. : - An dra-se a zepant : daou, tri garr.

['nra'h 'zɛpɛn 'daʊ 'tri gɛr]

L. : - Aze e veze un hanter deus an dud e-barzh ar park hag un hanter e-barzh ar gêr neuze ?

F. : - A-wechoù ne veze ken daou e-barzh ar gêr, petram' pevar.

['ve/s 'vi:ε kēn dāw b̄r, a 'ge:r ptām 'p̄:va
Daou, petram pevar, petram' c'hvec'h...
dāw ptām 'p̄:va tām 'xw̄x̄]

T. : - Muioc'h a veze e-barzh ar foenneg peurvuiañ ; atav e veze

['meja x vi bā h a 'fwenzek per'veje 'ato 'vi:ε
memes.
'm̄m̄m̄s]

L. : - Ha kergañ ?

F. : - Bremañ da zivrezhañ oa kirri kaouchou^(*) ; bremañ e yae kalz

['br̄m̄ε de zȳε: va 'kiri kaw'fu: 'br̄m̄ε je 'kals
muioc'h foenn e-barzh ar c'harr. Sed oa kalz founnusoc'h.

'meja x 'fwen bā 'h̄:r s̄ε va 'kals fu'nus̄x
Ledanoc'h oa ar c'hirri goude-se. E-lec'h a-reak... Surtout
l̄ε'dā:n̄x va a 'hiri go'ze: l̄εh a'r̄ok syr'tut
e veze teolet melloù forc'hadoù^(*) e-barzh gwechall, peogwir
vi 't̄al 'm̄εlo fo'r̄ha:do 'h̄rs ḡε'/a/ peer
e ranke bezañ douget alies: e-barzh ar foennejiri ne yae ket ar

'r̄āgk̄ε be du:ge 'li:es b̄r a 'fweni'zi:ri 'je ke a
o'hirri tost ; a-wechoù e ranke'h mont na pegeit dr̄ gerc'hat
'hiri 'tost 've/s 'r̄āgk̄εx m̄ōn 'na pe'ḡεjd̄ε 'ḡε:hi
ur forc'hat foenn.

o 'fo'h̄t 'fwen]

L. : - Ar c'hirri a veze laset goude-se neuze ?

T. : - Ar re-se a veze laset^(*).

['r̄εh vi 'aset]

L. : - Penros e vezent laset ?

T. : - Gant perch^(*) a-wechoù lod ; gant ar fun dreuz lod all

[ga 'per/ 've/s 'lot 'ga: f̄yn 'dr̄:s 'l̄dal]

L. : - Penros e veze ar perch ?

T. : - Ar perch a veze teolet penn dr̄ penn ar c'harr. Ha hennese a veze

[a 'per/ vi 't̄al pe a 'ben a 'h̄:r a 'h̄ne 'vi:ε
laset gant ar reou deus a-dreuz. Ar penn a-reak goude-se e veze
'laset ga: 'raw d̄s 'dr̄s a pen a'r̄og go'ze: vi
ur fun evit stardañ snezhañ.
'o f̄yn vi 'stard̄ε 'n̄s]

F. : - E plasoù e oa ur marp^(*) deus ar c'harr evit stardañ snezhañ...

['plaso va'lo m̄rb d̄r a 'h̄:r vi 'stard̄ε 'n̄s
Ar fun dreuz oa an nesañ.
a f̄yn 'dr̄:s va 'nes̄ε]

L. : - Penros oa ar fun dreuz neuze ?

F. : - E-giz e vez gret bremañ giz-mañ, bremañ o'horzh^(*).

['giz v̄ε gre 'br̄m̄ε 'gi m̄ε 'br̄m̄ε h̄w̄]

T. : - Gant ar perch e veze gret kalz gwechall gosh.

[ga 'per/ vi gre 'kals 'ḡε'/a/ 'go:s]

L. : - Ha pet loen-keze^(*) a veze deus ar c'harr ?

F. : - Daou.

[dāw]

L. : - Daou a veze ?

F. : - Tri a-wechoù.

['tri: 've:ʃ]

T. : - O, ne veze ket gwall alies.

[ɔ 'vi ke gwal 'li:es]

L. : - Sed goude-se e teuent d'ar gêr gent ar c'harrad ?

T. : - E teue d'ar gêr gent e garrad, a zistige anezhañ, a yae

['tœ da 'ge:r gɛ i 'ge:rət a ziskɛ:rgɛ 'nɛs je
en-dro d'ar foenneg da reze'het unan all.

n'dro: da 'fweneg de 'gɛ:hɛ 'nal]

F. : - An hani oa o charr, a-benn e yae d'ar foenneg, en a rae e

['næ va 'ʃɛ:r 'ben je da 'fwenek hɛs 're i
garrad peurvuiañ, ha penn veze karget, en a teue gent e garr

'ge:rət per'veje a pen vi 'kɛ:rgɛt hɛs 'tœ ga i 'ge:r
d'ar gêr hag e veze pilet dezhañ.

da 'ge:r a vi 'pi:lɛd 'dɛs]

GWALLZARVOUDOÙ :

F. : - Gwechall ne oa ken kirri houarn goude-se. Sed ar re-se oa

[gwa'ʃal va kɛn 'kiri 'ho:zn go:ze: sɛ 'rɛh va
difounn, dibarfet ; a-wechoù e veze pilet ar c'harr gent

di:van di'berfet 've:ʃ vi 'pi:l a 'hɛ:r ga
an hent digompez pe chomet lug e-barzh an toull-karr^(*).

'n en di'gompez pe 'ʃom 'vi: ba n tul'kɛ:r]

L. : - Piv n'a teue da gargañ anezhañ en-leo neuze ?

F. : - Skraset oa betek hanter oa da re ar foenner ha ma oa tostoc'h

['sãse va 'beke 'hãta va de're a 'fwenek a'ma va 'tɔstak
goude-se, an hanter tostañ d'ar gêr, e teue re ar gêr...

go:ze: 'nãta 'tɔstɛ da 'ge:r 'tœ 're a 'ge:r

Petram' a-wech-all e yae ar c'hezeg e-barzh al legenn.^(*)

'tãm ve'ʃal je a 'he:zeg ba 'a:gen]

L. : - A-benn neuze e ranke kereg all dont ?

F. : - Nann, distagañ anezho ha tennañ anezho er maen

['nãn dista:ge 'new a 'ten new 'me:s]

L. : - Ya, a-benn neuze ar c'harr a veze ive e-barzh al legenn, ne veze ket ?

F. : - A-wechoù, a-wechoù ne veze ken ar c'hezeg ; an dre-se a zepant...

['ve:ʃ 've:ʃ vi 'kɛn a 'he:zek nɛh ze'pãn
Petram' a-wech-all e veze pilet ar c'harr, karr hag all...

'tãm ve'ʃal vi 'pi:l a 'hɛ:r 'kɛ:ɔgɛl

E-barzh Garlan en boa gwelet Pêr o pilañ ur c'harr goulo un

ba 'gɛ:ri:n mo gɛl 'pe:r 'pi:l o 'hɛ:r 'gɔlɔ n
droiad, e-barzh ar foenneg vihan du-se. He neuze honn n'en doa

'drojet ba 'fwenek 'vi:en 'du:hɛ a nɛh 'hɛn nwe
gnaet ken ober ur ruilh anezhañ. A-benn e oa en set war livenn

'gre kɛn ɔ:r o ruid 'nɛs 'ben vãɛ 'a va 'lin

e gein oa ar marc'h e dreid gantañ el lœr. Sed petra en doa

i 'gɛjn va mɛ:r i 'drejd 'gãtɛ 'læ sɛ 'pe:ɔ
gnaet Pêr : ober ur frapadenn^(*) dezhañ war e benn ; ha ken

gre 'pe:r ɔ:r o fra'pa:dɛn 'dɛs va i 'ben a kɛn

Gwelet ar c'harr o cheñch tu en-dro adarre, badadapa, badadapa...
 'gʷel a 'hɛ:r ʃɛʃ 'tɥ:n nro 'dɛ:r bɛdɛ'dɛpɛ bɛdɛ'dɛ
 A-benn oa-eñ dihanet ruilhəl, a-benn neuze oa ar c'harr en
 ben vǎē di'hā:ne 'rɥilən ben 'nēh vǎ 'hɛ:r ni
 e sav hag ar marc'h en e sav ive. Sed ne oa graet ken lâret
 'zaw əg a 'mɛ,x ni'zaw ʃɛ sɛ vǎ 'gre kɛn (ɛ:r
 "hei^(*) Robi" dezhañ ; an treoù kuit en-dro.
 'hej rǎ'bi: dɛs en 'traw 'kɥic 'nro:]

LABOUR ER GER :

- L. : - Ha pilañ ar c'harr a veze graet ?
- F. : - Pilañ ar foenn deus war ar c'harr !
['pi:l a 'fwen dɔ vǎ 'hɛ:r]
- L. : - N'eo ket deus war ar c'harr e veze taolet war ar bern^(*) ?
- T. : - Neuze ne veze ket graet ; neuze e veze pilet.
['nēh vi ke 'grɛt 'nēh vi 'pi:lɛt]
- F. : - Alies e veze daou kostez ar bern ha daou war ar bern. Sed pa
['li:es vi daw 'kɔst a 'bɛrn a daw vǎ 'bɛrn sɛ pa
veze pilet ar c'harr, ar c'harr a yae kuit d'ar foenneg en-dro
vi 'pi:l a 'hɛ:r a 'hɛ:r je 'kɥid dǎ 'fwenɛk nro
adarre. Sed ar re oa kostez ar bern a daole anezhañ war c'horre ;
'dɛ:r set a 're vǎ 'kɔst a 'bɛrn dǎl 'nēs vǎ 'hu:r
ar re all a renke anezhañ war c'horre.
a re'ɛl 'rɛɣke 'nēs vǎ 'hu:r]

T. : - Dre ma teue uhel ar bern e renke bezañ cheñchet troid d'ar
[dre ma tɔe 'y:el a 'bɛrn 'rǎɣke 'ʃɛʃɛ 'trwǎ:d
foro'h ; e veze lakeet un troid hir penn teue uhel ar bern.
dǎ 'ʃɔ,x vi 'ʃɛk ɔn trwǎ 'hi:r pen tɔe 'y:el a 'bɛrn]

- L. : - Peseurt troid ?
- T. : - Treid bezv a vezent seurvuiañ.
[trɛj'd 'bɛw vin per'vi:ɣ]
- L. : - ...Hag evit ober ar bern^(*) ?
- F. : - Alies e veze unan kozh dam' ar re-se oa bonzet d'ober ar bern.
['li:es vi ɛn 'kɔ:s dǎm 'ɛɣh vǎ 'kwa:zɛd dǎ a 'bɛrn]

FIN AN DEVEZH :

- L. : - Hag a-benn e vezed gant ar c'harrad divvezhañ ?
- F. : - Penn veze ar c'harrad divvezhañ o tont, neuze e veze lakeet
['pen vi a 'hɛ:ɛd dǎɣ 'bɛn 'nēh vi 'ʃɛk
ar boket war e c'horre^(*). Sed a-benn neuze e veze ur banne
a 'bokɛt vɛ i 'hu:r sɛ ben 'nēh vi ɔ 'bǎn
lagout goude-se neuze, ur banne lambig.
lǎ'gud go:ze: nēh ɔ 'bǎn lǎm'bi:]
- L. : - A-benn e veze deuet d'ar ger ?
- F. : - A-benn e venent deuet d'ar ger, int a zegese anezhañ d'an
[ben vin dǎ dǎ 'ge:r i:n 'zɛsɛ 'nēs dɛn]

ti ; e veze graet ur banne lambig dezho.

'ti: vi 'gre a 'hān lām'biŋ dɛw]

L. : - A-benn e veze taolet war ar bern, goude-se e teued da zebriñ koan ?

T. : - Alies a-benn neuze e veze deuet diwezhat anezhi a-barzh e

['li:es bɛn 'nɛh vi dɔd dy'ʃ:t nɛʃ 'bas
veze echuet.

vi ʃ'ʃi:t]

F. : - Nav eur, dek eur anezhi a-wechoù.

['na:vɛ dɛ:ga 'nɛʃ 'vɛ/ɔ]

L. : - Hag an deiz diwezhañ e veze charr ar foenn ?

F. : - O, neuze e veze kansouenn 'hat !

[ɔ 'nɛh vi kə'nawɛn hat]

L. : - Ne veze ket dañs na netra ?

F. : - He, eo, e veze an dud o tañsal... Unan a veze o kenan ; ar

[ə 'jɔw vi n dyt 'tãʃʃl 'ɛn vi 'kã:nɛ ɔ

re all a veze o tañsal memestra... A bep seurt mad tout...

re'al vi 'tãʃʃl mɔ'strɛ: bɛp sɔɛr 'mɔ:t tut]

NOTENNOU :

103 - Klask an dud : mont da c'houlenn tud da skoazellañ er plasoù tro-âr-dro.

104 - E unan : Un diforc'h a vez graet etre "e" [i:] hag "he" [i:]

(anvioù-gwan perc'hennañ) e keñver ar c'hemmadurioù :

blot e vezont goude "e" ha c'hwezhet goude "he". Met

techet eo lod, ar re yaouank dreist-holl, d'ober atav

gant ar blotadur ha da lakaat "dezhañ" pe "dezhi" goude

an anv-gwan perc'hennañ evit diskouez ar gour.

"e dad" [i'da:t] , "e dad dezhañ" [i'da:d dɛʃ]

"he zad" [hɛ:ɔ:t] , "he dad dezhi" [i'da:d dɛʃ]

Pa grog an anv a zeu war lerc'h gant ur vogalenn e

vez lakaet a-wechoù un "h" e penn an anv, a-wech-all

netra pe "e" pe "he" e vefe ; ne vez graet diforc'h

ebet :

"e hunan" [i'hɛn] net : "e avañ" [i'a:vɛʃ]

"he hunan" [i'hɛn] "he avañ" [i'a:vɛʃ]

"e hanv" [i'hã:nɔ] "he hanv" [i'hã:nɔ]

105 - Mag : "Ma" direk ur vogalenn a ya da "mag".

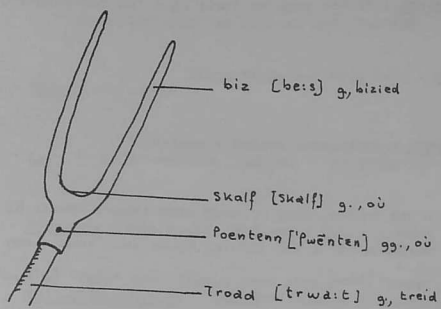
106 - Dibres : netra gantañ d'ober. O tont eus ar ger "pres" (vell).

107 - Kribat : rastellat ar foenn a chom goude ma vez bet destummet gant ar forc'h. Sellet ouzh an diell 20 : "Binvioù charr ar foenn".

- 108 - Dan' a-benn neuze : abalamour a-benn neuze.
- 109 - ZO : Dalc'hmat e vez graet gant "zo" e Plogoneg, pa vez graet gant "zo" hag "ez eus" er yezh lennegel.
- 110 - Nezent : o devez.
- 111 - Karr : Sellet ouzh an diell 21 : "Ar c'harr".
- 112 - Kaouchou : kacutchoù. "Kapichou" a vez lavaret ive.
- 113 - Melloù forc'hadoù : "Melloù" liester an anv-gwan "mell" e Plogoneg. Sellet ouzh an diell 20 : "Binvioù charr ar foenn".
- 114 - Laset : Sellet ouzh an diell 22 : "Lasañ ar c'harrad".
- 115 - Perch : keuneudenn hir a dalveze da lasañ ar c'harradoù. Sellet ouzh an diell 22 : "Lasañ ar c'harrad".
- 116 - Marp : a dalveze da droidellañ ar fun a veze stardet ganti ar c'harrad. Sellet ouzh an diell 22 : "Lasañ ar c'harrad".
- 117 - Bremañ c'hoazh : Hirio an deiz e vez laset ar c'harrad foenn gant ur fun a veze lakaet d'ober meur a dro a-dreuz ar c'harrad. Sellet ouzh an diell 22 : "Lasañ ar c'harrad".

- 118 - Loen-kezeg : Sellet ouzh an diell 23 : "Akipach ar c'hezeg stag ouzh ar c'hirri".
- 119 - Toull-karr : Sellet ouzh an diell 24 : "An toull-karr".
- 120 - Legenn : Korn gleb tre en ur prad.
- 121 - Frapadenn : sachadenn. Frapañ : sachañ.
- 122 - Hei : a vez lavaret d'ar c'hezeg evit lakaat enezho da vont àr-raok. "Ho" a vez lavaret dezho evit chom a-sav [hɔ:]. "Saou" [sow] evit mont a-geiz hag "ahel" [a'ha:l] evit mont a-zehou.
- 123 - Bern : Sellet ouzh an diell 25 : "Ar bern foenn".
- 124 - Boked : brank deliaouek a veze plantet war laez ar c'harrad diwezhañ evit diskouez e oa echuet charr ar foenn er plas-se. Ar memes tra a veze graet evit ar c'harradoù ed.

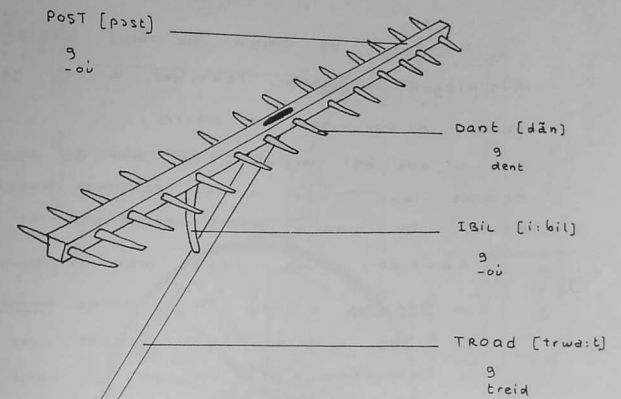
AR FORC'H [a fo,x] g, ferier

- L: « ar forc'h a oa evit dastum, petramant evit troiñ
foenn, a oa ar memes hani a oa evit kargañ? »
- F: « brasoc'h oa an hani kargañ »
['bræsax va n ãã 'kærgæ]
- T: « evit kargañ e ranked kaout unan vras, sur 'hat! »
[vi 'kærgæ 'ræŋkæ 'kaud ãn 'vras 'syr hat]
- L: « Re a zaou viz 'vezent atav? »
- T: « Daou viz, ia. »
['daou ves 'ejæ]

AR RASTELL [a 'ræstɛl] g, restell

- L: « Hag ar rastell? »
- F: « ar rastell goat. »
[a 'ræstɛl 'gwa:t]
- L: « e giz forc'h peseurt rastell oa? »
- F: « Houn oa ar rastell mont d'ar foenn, koa »
['hɔn va 'ræstɛl mɔn d'a 'fɔenn kwa]
- L: « ar rastell mont d'ar foenn? »
- F: « N'eo ket ar rastell houarn evit dastum delioù? »
['ne k a 'ræstɛl 'hu:an vi 'dastum 'delioù]

AR C'HARR

DIELL 21

-114-

Kavet e vo amañ da heul taolennoù o tis plegañ ar gerioù teknikel a vez graet ganto diwar-benn ar c'hirri.

N'eus bet diskouezet war an taolennoù nemet an traoù a vez ezhomm anezho evit kaout ur c'harr prest da c'harr ar poenn.

Lakaet e vez neuze war ar c'harr :

- Bardoù a bep tu, warno bardoù bihan (n'eus bet lakaet war ar skeudenn a zeu nemet ur bard hag ur bard bihan evit ma ve sklaeroc'h)

- Ur c'hravazh-karr e pep penn (unan hepken war ar skeudenn). Anvet e vez ive klouedenn-dal ([ˈkløːʒɛn dɑːl] gg, -où), dre henn e veze lakaet a-wech gwechall, klouedennoù-kostez ([ˈkløːʒɛn ˈkɔstɛz] gg, -où) e-lec'h ar bardoù. Ur c'harr klouedennoù a veze neuze ([kʰɛr ˈkløːʒɛnɔ].

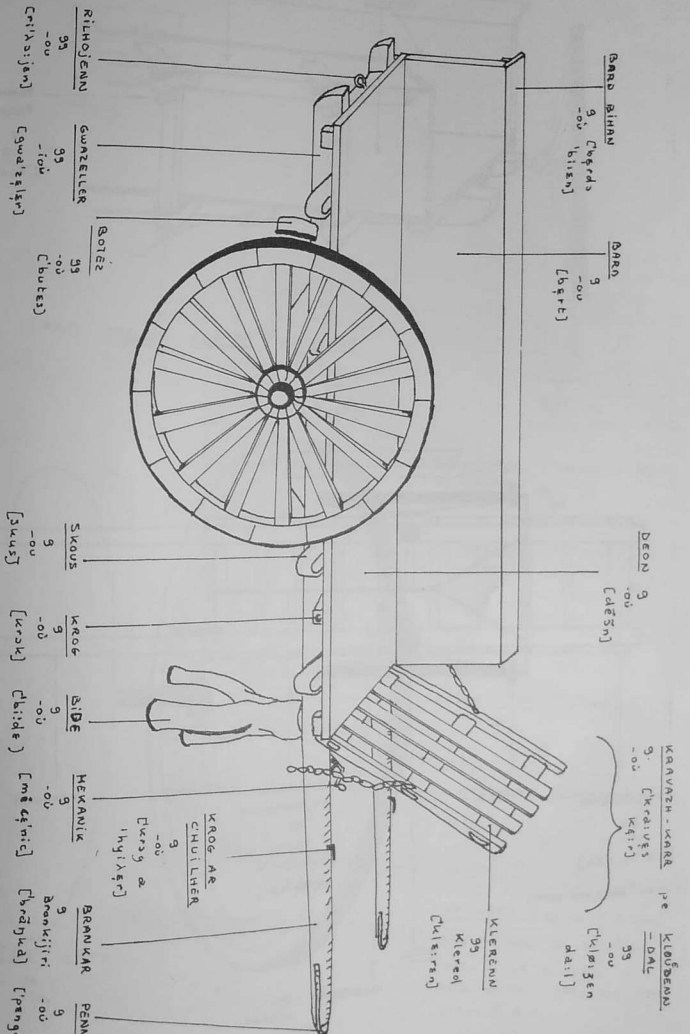
• Kanastell ([kɑːnɑːstɛl] gg, -où) a vez graet eus ar c'harr e diavaez ar pezh a lakaer warnañ (bardoù hag all) hag e diavaez ar rodoù hag an ahel.

• Teporell ([tɛˈpɔːrɛl] gg, -où) a vez graet eus ar bardoù a vez a bep tu hag an talioù a vez e pep penn ar c'harr : « emañ an teporell war c'horre ar c'harr ».

AR C'HARR

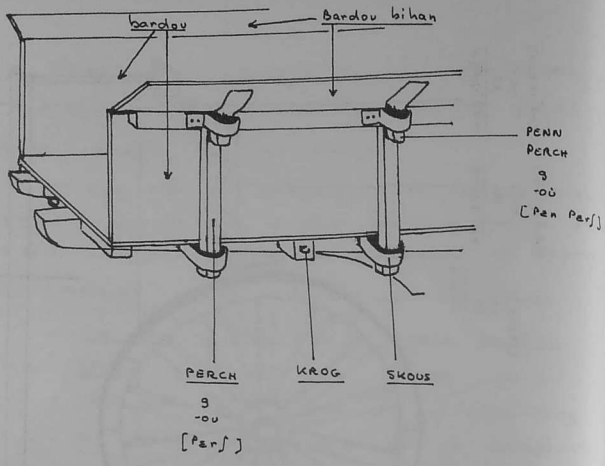
[ɑ hɛːv]

-115-

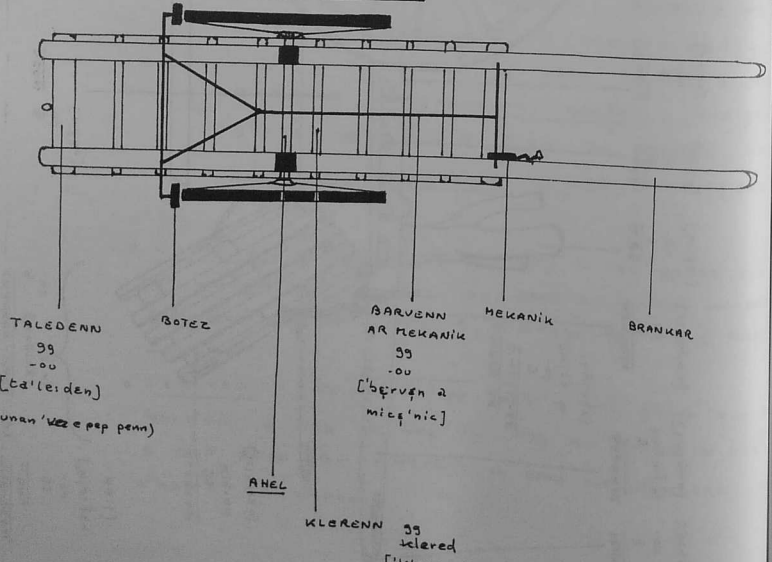

PENN A-DREÑV AR CHARR

-116-

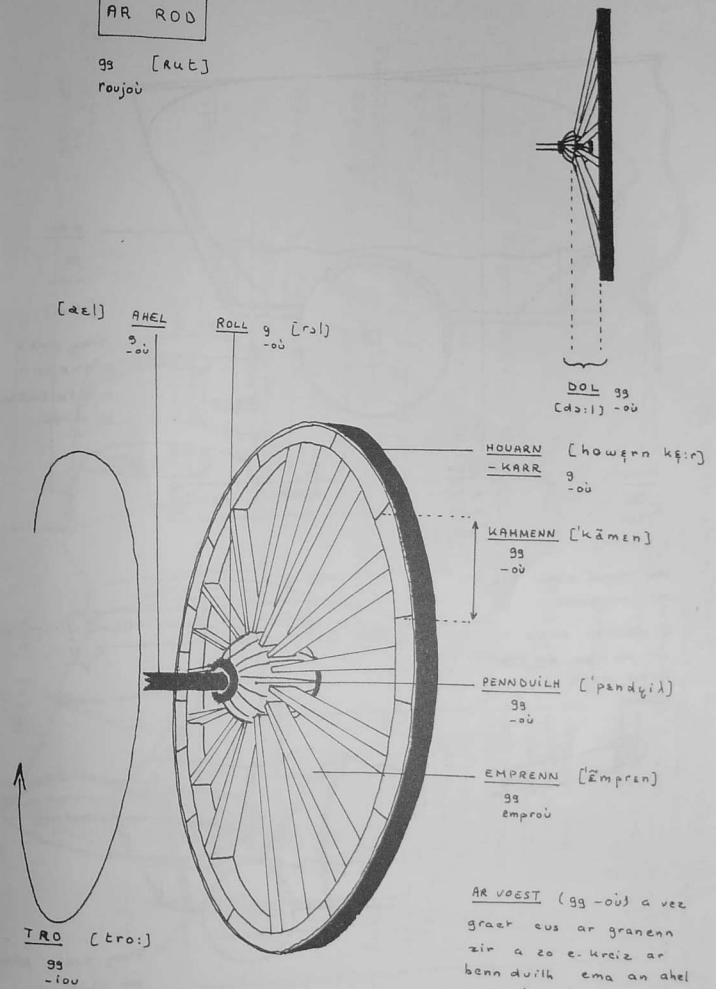
DRE ZINDAN

AR ROD

-117-

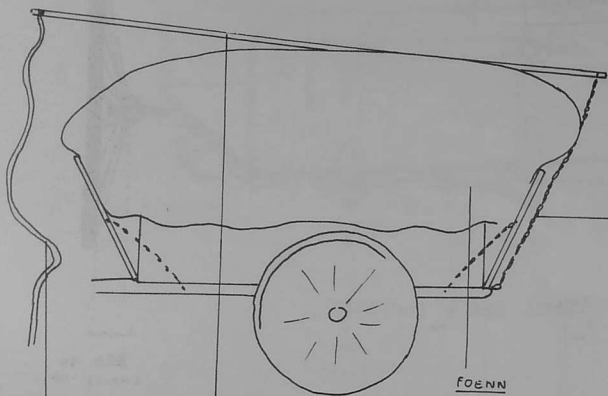
g [rut] roujou

LASAÑ AR C'HARRAD

DIELL 22

-118-

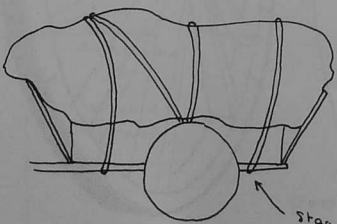
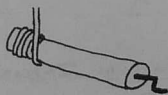

FUN
g
-ioù
[fy:n]

PERCH
g
-ou
[per/]

da stagañ ouzh ar wazeller

a-wechoù ouzh ur marpa pa vez unan ouzh ar c'harr

stagañ ouzh penn ar c'hlered

GANT PERCH

GANT AR FUN DREUZ

stagañ ouzh rithojenn an taleleñn a-dreñv

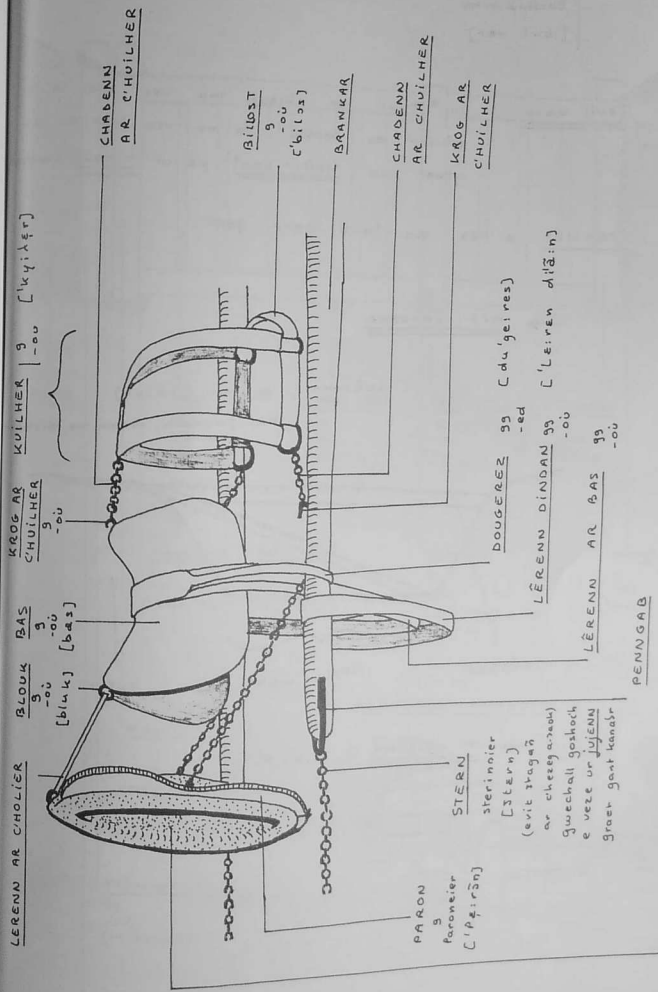
AKI PAACH

ar c'hezeg stag ouzh ar c'hirri

DIELL 23

-119-

g
-où [ak'ipe/]

LERENN AR C'HOILIER
g
-où

BLOUK BAS
g
-où [bas]

KROG AR C'HOILIER
g
-où

KUILHER
g
-où [k'y:il'he/]

CHABENN AR C'HOILIER
g
-où

BLOUST
g
-où [bl'ust]

BRANKAR
g
-où

CHABENN AR C'HOILIER
g
-où

KROG AR C'HOILIER
g
-où

DOUGEREZ
g
-ed [du'ge:rez]

LERENN DINDAN
g
-où [le:ren d'ɛ:ɛ:n]

LERENN AR BAS
g
-où

PENNGAB
g
-où

PARON
g
-où [pa:ron]

STERN
g
-où [stern]

sternier
[stern]
(evit stagañ ar c'hezeg a-raok)

gwechall goshoc'h e veze ur fujenn

Groat gant kenab

KOLIER
g
-où [k'olier]

gwechall goshoc'h e veze ur waket, aloue kelter

Groat gant helki (doare) floze (ar paroneter, e lead, a veze stardet warni)

AN TOULL-KARR

g
 Louloù kirri
 [tu:l kɛr]

DIELL 24

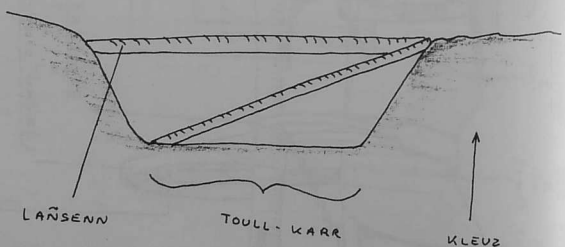
-120-

Toull karr : un toull er c'hleuz ma vez plas d'ur
 c'harn da baseal. Pa ne vez ket e vez
 graet un toull-riboul pe ur riboul anezhañ

Stanket e vez an toull-karr gant:

→ div Lañsenn

Lañsenn : gg -où ['lã:sn]
 kef sweenn, moan ha diskou

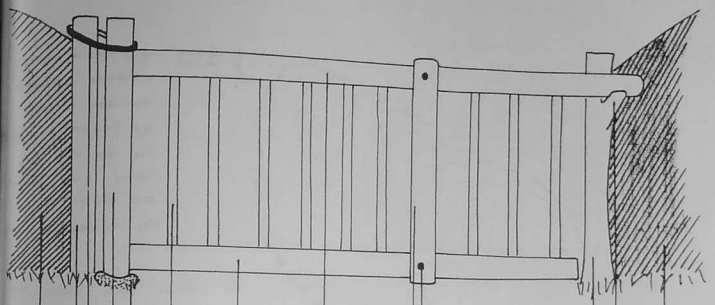
→ ur gloved T. H. P.

KLOUËD

gg
 Klovejou

[klo:ɛt]

-121-

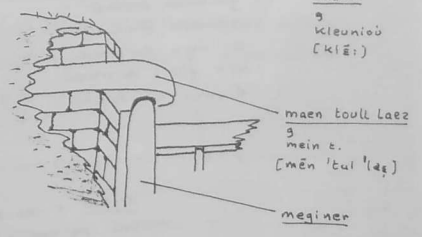

<u>bazh</u> gg bizhier [bã:s] [bɛ:ʝɛr]	<u>Post Læz</u> g -où [Pos'laʝ]	<u>ibil</u> g -ou [i: bil]	<u>abenn</u> g -où [ã:ban]
<u>maen toull</u> g mein t. [mɛn'tul]	<u>Post Traon</u> g -ou [Pos'traõ]	<u>Klerenn</u> gg -ou [k'le:rn]	<u>Skalf</u> g -où [skalf]

meginer
g
-ien
[me'ʝi:nɛr]

rihojenn
gg
-ou
[ri'ho:ʝɛn]

KLOUEDOU KOSHOC'H

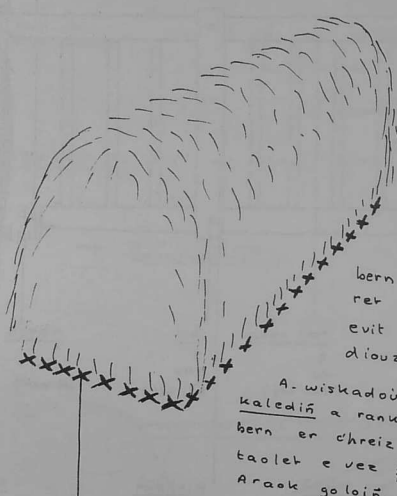

kleuz
g
kleuniou
[k'le:ni]

maen toull Læz
g
mein t.
[mɛn'tul'laʝ]

meginer

g
ou
[bern 'fwen]

golo gwiskad war
c'horne ar bern.
Renket e vez
ar foenn a bep
tu da veg ar
bern evit lakaat
an dour glav
da redok diwan

Pa vezer och ober ar
bern e vez da geidañ (keid
ret eo renkañ ar forchad
evit ma ve plom ar bern
diouzh pep kostez.

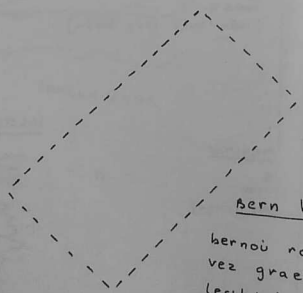
A. wiskadoù e renker ar forchad
kaledin a raner pa vez kreusoch ar
bern er c'hreiz eget war ar bardoù.
taolet e vez foenn war ar c'hreiz.
Ar rak goloñ ar bern e vez kaledet mat

Torchenn

gg
-ou

[tœr'sen]

Taolet e vez ur
gwiskad duilh
keuneud dindan
ar bern da virout
a'r plouz da vreinañ
diouzh an douar

Bern hir

hernoù mont a
vez graet e
lec'hioù zo.

Kribet e vez ar bern gant ur
rastell pa vez echuet evit lakaat
da gouezhañ ar geotenoù a chom
istruilh outañ.

KLOZADUR :

Hanter kant vloaz zo bet e-biou abao neuze. N'eo ket ken,
nar ar dost, labour ar foenn ar penh e oa goude ar brezel pevarzek.

Tro ar bloavezh 1950 eo aet da falc'h evit ar wech diwezhañ
ar re eo bet ar gaoz ganto er studiadenn-mañ. Truc'het zo bet c'hoazh
gant ar falc'h e kornioù digorvez ar foennejiri evel-just met ne yaed
ket ken da lec'h all : echu oa gant ar c'houch.

A-benn 1930 e oa un droc'herez (*) tost e pep lec'h. Da droc'heñ
an ed e oa honnezh da genten met deuet eo a-benn, bep un tammig, da
zistroadsañ ar falc'h evit ar foenn ive, diouzhtu goude ar brezel
diwezhañ. Ne oa ket ezhom ken a gement a dud, eus ar c'houch.

Evit charr ar foenn eo chomet pelloc'h an dud d'en em sikour :
kement ezhom e oa atav a zivrec'h gouest evit kargañ ar c'hirri ha
teurel ar foenn war ar bern. Tro ar bloavezhioù 1960-1965 eo bet
labouret gant ar c'houch foenn evit ar wech diwezhañ e korn St-Alc'houen.
Gant ar voellerezh (*) e oa kalz didorroc'h ar foenn da gargañ. Deuet
eo ive an elevator (*) da seasaat c'hozh al labour : n'eo ket dav ken
teurel ar foenn war ar bern ; mont a re e unan.

L. : - Pevare oc'h bet o foeltren kleuzioù evit ar wech diwezhañ er
c'houch amañ ?

F. : - O, ken eo deuet ar bulloù^(*).

[ɔ 'kɛ̃n ɛ 'dø a 'bylɔ]

L. : - Goude ar brezel 'peus graet c'hoazh ?

F. : - Ya.

[eʃ]

L. : - Hag arat douar lann ?

T. : - O, an dra-se a zo pell zo.

[ɔ 'nrah zo pɛ('zo)]

F. : - Ken eo deuet an traktourien.

['kɛ̃n ɛ 'dø a trak'tu:rjɛn]

T. : - Keit eo bet ar c'hezeg.

['kɛjt ɛ 'be a 'he:zek]

Sklaer eo gwelet hag eo bet roet taol an diskar d'ar c'henlabour etre ar plasoù, d'ar c'houchoù, gant an teknikelezh. Gant ar mekanikoù zo deuet doareoù nevez da labourat. Ne oa ket ezhomm ken a galz a dud evit ober war o zro. Ha tamm ha tamm, deuet rouesoc'h an dud war ar maez, eo krog pep hini d'ober e stal diouzh e du. War un dro eo aet da get kalz eus ar festoù a veze stag ouzh ar c'henlabour hengounel : fest an oc'h, devezh diwezhañ al labourioù bras, pourmenadenn asambles goude an eost h.a...

Gwellet eo bet ganeomp en dielloù a-raok e oa brezhoneg, evel-just, yezh teknikel ar foenn, doareoù labourat koulz ha binvioù ha mekanikoù. Pa eo deuet ar mekanikoù nevez e oa anvioù warno dija, anvioù gallek.

Troet int bet e brezhoneg betek n'vez zo. An "drec'herez" a veze graet eus ar "faucuseuse", ar "voetellevez" eus ar "presse-ramasseuse". Ar re yaouankoc'h zo bet deuet d'ober gant ar gerioù gallek goude-se ; ken ne glever ket ken gwall alies an anvioù brezhonek, nemet gant ar re goshañ tout e ve. Ar mekanikoù nevesañ n'eus ket bet savet anv brezhoneg ebet dezho. Graet e vez gant an "elevator" evit an "élévateur" pe ar "monte-paille", ar "barre de coupe"...

Tro ar bloavezhioù hanter kant eo bet kemeret ar boaz d'ober gant ar gerioù gallek. Ar memes rumad tud eo a bacoueze neuze da zeskif brezhoneg d'o bugale (er bloavezhioù tri-ugent eo deuet ar galleg da drec'hiñ war porzh skol izel St-Alc'housen).

M'en deus lakaet ar mekanikoù an dud da labourat pep hini diouzh e du, n'en deus ket gret e-pad pell. Gant an trooù o vont buan war vodernat, mekanikoù niverusoc'h-niverusañ zo bet ezhomm. Re, evit kêrioù gwall vihan paket trumm gant lezennoù ar marc'had kapitalist. N'eo ket nerzh an divrec'h eo bet ret lakaet asambles an taol-mañ met ar mekanikoù-se ; ar re-se eeun, bet roet ganto taol ar marv d'ar c'houchoù kozh, o deus lakaet sevel kouchoù nevez : ne pet mekanik a vez prenet bremañ etre meur a blas. A-wechoù e vez diskleriet hervez lezenn ar c'hooperativoù mekanikoù-se : bez eo ur C.U.M.A., ur strollad kêrioù ema etrezo an holl mekanikoù. A-wechoù eo an doueroù a vez lakaet asambles : ur G.A.E.C. a vo neuze ma vez diskleriet^(*)

N'eo ket abalamour n'hellentket ober a-hend-all eo troet ken buan en-dro ar gouerien war ar c'henlabour. Emskoazell zo bet a-viskoazh evel m'hon eus klasket diskouez gant ar studiadenn-mañ.

R O L L G E R I O U :

Roll ar gerioù teknikel pe lec'hel bet implijet el levr-mañ a vo kavet amañ da heul. Warlerc'h pep ger eo bet lekset e pelec'h eo bet displeget : en notennoù (N. 62 p. 53 : lenn Notenn niverenn 42 pajenn 53), en dielloù ("D." evit "diell"), en digoradur ("d." evit "digoradur"), er c'hozadur ("k." evit "klozadur").

A : N. 16 p. 21
N. 66 p. 79

ALAR : N. 53 p. 54

-AN : N. 06 p. 25

ABENN : D. 24 p. 121

AN DRA-SE : N. 10 p. 26

AHEL : N. 122 p. 111

ANNEV GHELLAT : D. 16 p. 88

D. 21 p. 115, p. 117

AKIPACH : D. 23 p. 119

AR : N. 47 p. 54

ARAT DOMAR LANN : N. 52 p. 54

BILLOST : D. 23 p. 119

A-SUR : N. 38 p. 30

BIC : D. 20 p. 112

BA'I : N. 23 p. 28

BI'IGER : D. 15 p. 84

BARD : D. 21 p. 114, p. 115, p. 116

BLOAVEZH : N. 24 p. 28

BA'VEIT : D. 21 p. 116

BLOUK : D. 23 p. 119

BAB : D. 23 p. 119

BLEST : D. 21 p. 117

BACH : D. 24 p. 121

BODDLELOZ : d. p. 05

k. p. 123, 125

N. 126 p. 126

BERN : D. 19 p. 96

N. 123 p. 111

BOKED : N. 124 p. 111

BERNAN : N. 101 p. 94

D. 19 p. 96

BOTEN : D. 21 p. 115, p. 116

BERHADURICOU : D. 03 p. 14

BOUTAD : N. 82 p. 80

BEZAN : N. 08 p. 25

N. 73 p. 80

BRANKAR : D. 21 p. 115, p. 116

D. 23 p. 119

BUGEL : D. 13 p. 51

BIDE : D. 21 p. 115

BULL : k. p. 124
 N. 128 p. 126

CHADEIN : D. 23 p. 119

CHARR AR FOENN : d. p. 04, p. 07
 D. 20 p. 112

CHARRPETER : N. 62 p. 55

CHARR KANV : N. 51 p. 54

C.H.M.A. : d. p. 05
 k. p. 125
 N. 129 p. 126
 D. 26 p. 127

DALC'HAN : N. 81 p. 80

DALEAM : N. 84 p. 81

DAM' : N. 44 p. 53
 N. 108 p. 110

DAM' BETRA : N. 67 p. 79

DANT : D. 20 p. 113

DEON : D. 21 p. 115

DEUS : N. 13 p. 26

DEUS CUTAN : N. 13 p. 26

DIBRES : N. 106 p. 109

DIPER : N. 58 p. 55

DIRESTAN : N. 98 p. 94
 D. 19 p. 95

DISTAC : N. 80 p. 80

DOANT : N. 16 p. 27
 N. 94 p. 82

DOL : D. 21 p. 117

DOUGEREZ : D. 23 p. 110

DOUAR : D. 04 p. 31
 D. 09 p. 42

DOUAR BAS : D. 04 p. 32, p. 33

DOUAR DON : D. 04 p. 32, p. 33

DOUAR LOSK : D. 04 p. 32

DOUAR LUDU : D. 04 p. 32

DOUAR POUINER : D. 04 p. 32, p. 33 DO : N. 92 p. 81

DOUAR ROUS : D. 04 p. 31, p. 33 E-LYMAN : N. 104 p. 109

DOUAR SEC'UH : D. 04 p. 32, p. 33 DYOD : N. 39 p. 30

DOUAR SKANV : D. 04 p. 32, p. 33 FALC'UH : d. p. 05
 D. 15 p. 84
 k. p. 123

DOUAR YEN : D. 04 p. 32, p. 33

DOUHAN : D. 05 p. 36

E : N. 16 p. 27
 N. 66 p. 70

E-BAJON : N. 95 p. 82

EGILE : N. 86 p. 81

E-GIST : N. 19 p. 28

E-GIT : N. 19 p. 28

ELEVATER : d. p. 05
 k. p. 123, p. 125
 N. 127 p. 126

EMPEINNI : D. 21 p. 117

FALC'HADEG : d. p. 07
 N. 63 p. 79
 D. 14 p. 83

FALC'HADJER : N. 61 p. 55

FALC'HAT : N. 72 p. 80
 k. p. 123

FOENN : D. 22 p. 118

FOENNEG : D. 04 p. 31, p. 33
 D. 05 p. 35
 D. 06 p. 36
 D. 08 p. 38
 D. 09 p. 42
 k. p. 123

FOENNEJIRI : N. 01 p. 25

FONETIK : D. 02 p. 10
FORC'H : d. p. 05
D. 20 p. 112
FORMAJ : N. 70 p. 79
FRAPADENN : N. 121 p. 111
FUN : D. 22 p. 118
G.A.E.C. : d. p. 05
k. p. 125
N. 129 p. 126
D. 26 p. 127
GEOT DIVERR : N. 36 p. 30
D. 07 p. 37
GEOT ITALI : D. 07 p. 37
GEOT PENN DU : N. 20 p. 28
D. 07 p. 37
GEOTENN VRAS : N. 22 p. 28
D. 07 p. 37
GLAZENNOU : D. 05 p. 35
N. 34 p. 30
GOLO : D. 25 p. 122
GWAREMM : D. 04 p. 31, p. 33
D. 05 p. 35
D. 09 p. 42
GWAREMETER : N. 26 p. 28
GWAKOL : D. 23 p. 119
GWAZ : N. 43 p. 53
D. 13 p. 59
GWAZELLER : D. 21 p. 115
GWAZH : N. 03 p. 25
GWELL : D. 15 p. 84
GWELLAT : N. 65 p. 79
D. 14 p. 83
D. 16 p. 87
GWREG : D. 13 p. 60
HARPAN : N. 88 p. 81
'HAT : N. 29 p. 29

HEI : N. 122 p. 111
HEK : N. 17 p. 27
HENN : N. 17 p. 27
HO : N. 122 p. 111
HOM : N. 17 p. 27
HOMM : N. 17 p. 27
HOUAN-KARR : D. 21 p. 117
-IN : N. 06 p. 25
IBIL : D. 20 p. 113
D. 24 p. 121
KALBIDIN : D. 25 p. 122
KAMMENN : D. 21 p. 117
KANASTELL : D. 21 p. 114
KAOUGHOU : N. 112 p. 110
KACUT : N. 27 p. 28
N. 31 p. 29
KAR : N. 68 p. 79
KARR : N. 111 p. 110
D. 21 p. 114
KAS : N. 79 p. 80
KEIDAN : D. 25 p. 122
KEN : N. 21 p. 28
KERANGHOU : N. 54 p. 54
KLASK : N. 103 p. 109
KLEBENN : D. 21 p. 115, p. 116
D. 24 p. 121
KLEUZ : D. 05 p. 34
D. 24 p. 120, p. 121
KLOUED : D. 24 p. 121
KLOUEDENN : D. 21 p. 114, p. 115
KOA : N. 41 p. 53
KOAD : D. 04 p. 31, p. 33

KOAN : D. 14 p. 83
KOLIER : D. 23 p. 119
KOMITELL : D. 15 p. 84
KOUCH : d. p. 03, p. 05, p. 07
D. 12 p. 58
k. p. 123, p. 124, p. 125
KOUCH ARAT DOUAR LANN : D. 11 p. 57
k. p. 124
KOUCH CHARR KANV : D. 11 p. 57
KOUCH DORNAN : N. 49 p. 54
D. 10 p. 56
D. 11 p. 57
KOUCH FOELTRAN KLEUZ : N. 50 p. 54
D. 11 p. 57
KOUCH FOENN : D. 10 p. 56
D. 11 p. 57
KORN : D. 17 p. 89
KRAVAZH-KARR : D. 21 p. 114, p. 115

KREGNAN : N. 04 p. 25
KRENNARD : D. 13 p. 59
KRIBAT : N. 107 p. 109
D. 25 p. 122
KROG : D. 21 p. 115, p. 116
D. 23 p. 114
KUILHER : D. 21 p. 115
D. 23 p. 119
LAGENN : N. 120 p. 111
LAMENN : D. 15 p. 84
LANSENN : D. 24 p. 120
LAOSKAT : N. 12 p. 26
LASAN : N. 114 p. 110
D. 22 p. 118
LED : D. 19 p. 95
LEIN : N. 64 p. 79
D. 14 p. 83

LEMMAN : N. 87 p. 81
D. 17 p. 89
LEENN : D. 23 p. 119
LIORZH : N. 33 p. 29
D. 05 p. 35
LOEN-KEZEG : N. 118 p. 111
MAEN-BON : D. 05 p. 34
MAEN-HIGOLEN : D. 17 p. 89
MAEN-TOULL : D. 24 p. 121
MAER : D. 15 p. 84
MAG : N. 105 p. 109
MAILH CHELLAT : D. 16 p. 88
MAOUEZ : D. 13 p. 59
MARP : N. 116 p. 110
D. 22 p. 118
MARADEG : N. 56 p. 55

MELCHER : D. 24 p. 121
MEKANIK : D. 21 p. 115, p. 116
MELCHON GLAS : D. 07 p. 37
MELCHON GUENN : D. 07 p. 37
MELCHON RUZ : D. 07 p. 37
MELLOU : N. 113 p. 110
MERCH : D. 13 p. 59
MERENN : D. 14 p. 83
MEVEL BIHAN : N. 76 p. 80
MEVEL BRAS : N. 60 p. 55
MONT DA GENTAN : N. 96 p. 82
MONT MAON : N. 89 p. 81
MOUS : D. 13 p. 59
NA : N. 83 p. 81
NEUZE : N. 55 p. 54

NEZENT : N. 110 p. 110
OBER : N. 28 p. 29
OZHAC'H : D. 13 p. 60
PAE : N. 97 p. 82
PAPAN DAOU GOUCH : N. 42 p. 53
PAOTR : D. 13 p. 59
PARK : D. 05 p. 34
D. 09 p. 42
PAROM : D. 23 p. 119
PATRON : N. 59 p. 55
PEGAN : N. 75 p. 80
PENN : N. 25 p. 28
PENN-DEVEZH : N. 93 p. 81
D. 14 p. 83
PENN-DUILH : D. 21 p. 117
PENNGAB : D. 21 p. 115
D. 23 p. 119
PENN-TI : N. 57 p. 55
PERCH : N. 115 p. 110
D. 21 p. 116
D. 22 p. 118
PETRAM' : N. 09 p. 26
PEZHAD : D. 05 p. 35
PICHON : D. 15 p. 84
D. 17 p. 89
PILEF GHELLAT : D. 16 p. 88
PLAC'H : D. 13 p. 59
PLASOU : N. 11 p. 26
PLOGONEG : d. p. 06, p. 08
D. 01 p. 09
POENTENN : D. 15 p. 84
D. 20 p. 112
POS : N. 90 p. 81
POST : D. 20 p. 113
D. 24 p. 121

PRAD : D. 04 p. 31
PRI-PRAD : D. 04 p. 31, p. 33
RASTELL : d. p. 05
D. 20 p. 112
RESTENN : D. 18 p. 90
N. 99 p. 94
D. 19 p. 95
RIBOUL : D. 24 p. 120
RILHOJENN : D. 21 p. 115
D. 24 p. 121
RODELL : D. 19 p. 96
RODELLAN : N. 101 p. 94
D. 19 p. 96
ROIN : N. 28 p. 29
ROLL : D. 15 p. 84
D. 21 p. 117
RUNKAGN : D. 04 p. 32
SAC'H : D. 16 p. 88
SACOU : N. 122 p. 114
SIN FALL : N. 102 p. 94
SKALF : D. 20 p. 112
D. 24 p. 121
SKOUARN : D. 16 p. 88
SKOUS : D. 21 p. 115, p. 116
ST-ALC'HOUEN : d. p. 03, p. 04, p. 06
D. 01 p. 09
k. p. 123
STANK : N. 02 p. 25
STERN : D. 23 p. 119
TALEDENN : D. 21 p. 116
TALVOUDEGEZH : N. 32 p. 29
TAOL : N. 30 p. 29
TAOLEN : N. 77 p. 80
TAOL FALC'H : D. 18 p. 90

<u>TENNAD</u> : N. 71 p. 79 D. 18 p. 90	<u>TROC'HEREZ</u> : d. p. 05 k. p. 123, p. 125 N. 125 p. 126
<u>TEPORELL</u> : D. 21 p. 114	<u>TROEBEZ FOENN</u> : d. p. 05
<u>TIRIEN</u> : N. 37 p. 30 D. 04 p. 31, p. 33 D. 05 p. 35	<u>TROIN</u> : N. 100 p. 94 D. 19 p. 95
<u>TORCHENN</u> : D. 16 p. 88 D. 25 p. 122	<u>TUCH</u> : N. 07 p. 26
<u>TOULL-KARR</u> : N. 119 p. 111 D. 24 p. 120	<u>TUD</u> : D. 13 p. 59
<u>TOULL-RIBOUL</u> : D. 24 p. 120	<u>TUF, TUFAD</u> : D. 04 p. 31, p. 33
<u>TRAKTOUR</u> : k. p. 124	<u>WAR C'HORDE</u> : N. 15 p. 27
<u>TRAMEK</u> : N. 14 p. 27	<u>YA</u> : N. 05 p. 25
<u>TREILH</u> : D. 05 p. 34	<u>YENN</u> : D. 15 p. 84
<u>TRE PENN DA BETRA</u> : N. 91 p. 81	<u>YUN</u> : D. 04 p. 31, p. 33 D. 05 p. 35
<u>TRO</u> : D. 21 p. 117	<u>ZO</u> : N. 109 p. 110
<u>TROAD</u> : D. 15 p. 84, p. 85 D. 16 p. 88 D. 20 p. 112, p. 113	

T A O L E N N

	Pajenn
<u>DIGORADUR</u>	03
<u>DIEILOU</u> : - 01 : Plogoneg	09
- 02 : An arouezhiadur fonetek	10
- 03 : Berradurioù pennañ ha notennoù	14
 <u>I - EUS AR PEURIN D'AN EVODIN</u>	
An dour war ar foennejiri	15
Ar foennejiri	17
Ar geot	18
War ur bloavezh	19
An douaroù	21
Ar foenn tirien	22
Poent falc'hat	24
NOTEENNOU	25
<u>DIEILOU</u> : - 04 : An douaroù	31
- 05 : Ar parkeler	34
- 06 : Ar foenneg hag ar saout war ur bloavezh	36
- 07 : Plant	37
- 08 : Talvoudegezh ar foennejiri	38
- 09 : Douaroù ur gêr	42
 <u>II - AR C'HOUGH</u>	
Pevare falc'hat ?	44

Gant piv ? Ar c'houch	44
Ar c'houchoù all	47
Ar bennoù-tier o sikour	51
Klask an dud	51
NOTEENNOU	53
DIELLOU : - 10 : Daou seurt kouch	56
- 11 : Ment ar c'houchoù	57
- 12 : Ur c'houch war div rumm	58
- 13 : An dud renket hervez an oad ha hervez ar reizh	59

III - AN DEVEZH FALC'HADEG

Betek lein	61
Deus lein da greisteiz	63
Ar falc'hat	67
Falc'hadeg er penn-devezh abardaez	74
Fin an devezh	77
NOTEENNOU	79
DIELLOU : - 14 : An devezh falc'hadeg	83
- 15 : Ar falc'h	84
- 16 : Gwellat ar falc'h	87
- 17 : Lemman ar falc'h	89
- 18 : An doare da falc'hat	90

IV - LABOURAT AR FOENN

Direstañ ar foenn	91
Labour all dezhañ	92
NOTEENNOU	94
DIELLOU : - 19 : Labourat ar foenn	95

V - CHARR AR FOENN

An dud	97
Labour er foenneg	100
Gwallzarvoudoù	104
Labour er gêr	106
Fin an devezh	107
NOTEENNOU	109
DIELLOU : - 20 : Binvioù charr ar foenn	112
- 21 : Ar c'harr	114
- 22 : Lasañ ar c'harrad	118
- 23 : Akipoch ar c'hezeg stag ouzh ar c'hirri	119
- 24 : An toull-korr	120
- 25 : Ar bern foenn	122

KLOZADUR

NOTEENNOU	126
DIELL : - 26 : C.H.M.A. ha G.A.F.C.	127

ROLL GERIOU

128

TAOLENN

139

